ANT

Haftalık Dergi • 11 Kasım 1969 • Sayı 150 • 125 Kuruş

TiP'i sosyalist kılmak için

AYBAR YÖNETİMİ DÜŞÜRÜLMELİDİR

MUSTAFA KEMAL'İN DEVLETÇİLİK ANLAYIŞI

HAFTANIN NOTLARI

2 kasım

3 kasım

4 kasım

5 kasım

Fethiye'de TİP bildirisi

■ **TİP Genel Başkanı Aybar'ın seçimlerden sonra da partinin çıkmazından dolayı sorumluluk duymaması ve kendisine karşı sosyalistleri suçlamağa devam etmesi üzerine TİP Fethiye İlçe Yönetim Kurulu adına Erol Kaynak *bir bildiri* yayınlamıştır. Bildiride şöyle denilmektedir: «Partimizin üst kademelerinde yöneticiler, oportunizmin bataklığına düşerek, bilimin aydınlık yolundan uzaklaşmış ve halkımızın yürüttüğü antiemperyalist ve demokratik mücadelenin *gerisinde kalmışlardır.* Seçim sonrası genel merkezce gönderilen genelge, bir durum tesbiti ve bir önerge olmaktan çok, küçük burjuva dar görüşlülüğünün açık bir belgesidir. Düşüncemiz odur ki, Amerikan emperyalizmi ve onun yerli ortağı iktidarın karşısında kurtuluş mücadelesi vermekte olan halkımız ve devrimci örgütler bir dağınıklık içindedirler. Partimizin taşra örgütleri ve geniş halk kitleleri ile gevşeyen bağlarının kuvvetlendirilmesi ve doğru devrimci mücadelemizde öncü yerini alabilmesi için en kısa zamanda ilçe, il ve genel kurul toplantıları yapılmalıdır.»**

Sendika bürokrasisine hayır !

Maltepe Cevizli ve Cibali sigara fabrikalarında çalışan 80 işçi, bağlı bulundukları «Tüm Gıda İş» Sendikası ile «Tütün Müskirat Gıda ve Yardımcı İşçi Sendikaları Federasyonu»nun binalarını işgal *etmişler, başkan ve yürütme kurulu üyelerini* uzaklaştırmışlardır. Ancak polisin işçileri yakapaça dışarı atmasından sonra sendika ve federasyon binaları boşaltılabilmiştir. İşgalci işçiler, başkan ve yürütme kurulu üyelerinin işçi lehine hiçbir çalışmada bulunmadıklarını, kendilerini işverene sattıklarını belirtmişler ve «Bunlar 1947 yılından beri sendikada çalışmaktadırlar. İşçinin arasından kopmuş, onların dertlerini aldıkları 5 bin lira maaşla unutmuşlardır. Bizi satmak için kongre geciktirilmiştir,» demişlerdir. Öte yandan Yedikule'deki Gabriel Gabrıeloğlu Mensucat Fabrikası'nın işçileri, ücretlerinin haziran ayından beri ödenmemesini protesto etmek üzere Vilayet'e yürümüşlerdir. İki yıl önce yapılan toplu sözleşmeden sonra 120 işçiyi işten çıkaran ve bu işçilerin tazminat davası açmalarından sonra hakkında tedbir kararı alınan işverenin şimdi de yeni işçilerinin haklarını vermediği tesbit edilmiştir. 89 işçi, haklarını alıncaya kadar direnişi sürdüreceklerini söylemişlerdir.

Sükan'ın Raporu !

Şükan'ın hazırlattırdığı, «çok gizli» kaydını taşıyan ve tüm anayasa hükümlerinin hiçe sayılarak «aşırı solcu»ların nasıl takip edildiğini ifade eden bir rapor Milliyet Gazetesi'nde açıklanmıştır. Sükan, bu raporla ilgili açıklamasında «aşırı sol»a Paris'ten, Prag'tan ve Sofya'dan talimatlar gelmekte olduğunu ileri sürmüştür. Buna rağmen suçluların neden yakalanmadığını açıklamayan Sükan, elindeki bilgileri Yargıtay başsavcılığına verdiğini söylemekle yetinmiştir. Sükan'ın açıklamaları, anayasa ihlalinin açık belgesidir ve herhalde bu fiillerin hesabı da bir gün Sükan ile birlikte Demirel iktidarından da sorulmak gerektir.

ABD Bayrağı yakıldı

■ **İstanbul Teknik Üniversitesi'nin bu yıl «Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi» olarak öğrenime açılan eski Maçka Yüksek Teknik Okulu'nun açılışında, öğrenciler bir tören düzenlemişler ve tören sırasında *Amerikan bayrağını* yakmışlardır. Törenin yapılacağı salonun dekanlık tarafından verilmemesi üzerine kapıyı zorlayarak içeri giren gençler karatahtaya «Ya İstiklal, Ya Ölüm» yazmışlar ve konuşmalarında «tam bağımsız ve demokratik üniversite» kuruluncaya kadar mücadeleye devam edeceklerini ifade etmişlerdir. Sonra Samsun'da Türk bayrağının Amerikalılar tarafından yırtılmasını protesto etmek üzere, ortaya çıkarılan bir Amerikan bayrağını da yırtarak yakmışlardır.**

Kıyım'ın son örneği

■ Öğretmenlik görevi süresince uğradığı baskıları ve kanunsuz işlemleri geçen sayımızda açıklayan ve bakanlığın bu işlemlerinden dolayı geçirdiği sinir krizi yüzünden halen psikiyatri kliniğinde yatmakta olan öğretmen yazar Behzat Ay, şimdi de Milli Eğitim Bakanlığı'nın kararıyla Van'a tayin edilmiştir. Bundan önce Erzincan İli'nde görevli olan ve yönetmelik gereğince İstanbul'a tayin edilmesi gereken Behzat Ay'ın bu son tayini, öğretmen kıyımının yeni bir örneğidir.

Saldırıya devam !

■ **ABD Savunma Bakanı Melvin Laird, Los Angeles Ticaret Odası'nda yaptığı konuşmada, Amerika'nın saldırgan militarist politikasını 1970'de de sürdüreceğini ifade etmekten kaçınmamış, «ABD'nin yeni tip silahlar geliştirerek Sovyetler Birliği'ne olan teknolojik üstünlüğünü muhafaza etmesi zorunludur» demiştir. Bakanın açıklaması, Nixon yönetiminin, silah ticaretinden servetler vuran «asker - sanayici kompleksi»ne teslimiyetinin ifadesidir. Pentagonizm'in Amerika'daki nüfuzu üzerindeki bir inceleme 12 - 13. sayfalarımızdadır. Öte yandan, New York Times Gazetesi de, Amerikan kara kuvvetlerinin elinde 20 bin «zehirli mermi» bulunduğunu belirterek, Amerika'nın vahşetini belgelemiştir.**

Gerilla Harekatı

■ **Filistin Kurtuluş Cephesi gerillaları, Ortadoğu'daki faaliyetlerine hız vermişlerdir. Gerillalar, son olarak, Suudi Arabistan'dan Güney Lübnan'daki Siden limanına petrol nakleden Amerikan «Taplihe» Şirketi'nin petrol hattını Güney Lübnan'da havaya uçurmuşlardır. Bu hareketin, gerilla lideri Arafat ile Lübnan Ordusu Komutanı General Büstani arasında varılan ve Arap komandolarının İsrail'e Karşı Lübnan toprakları üzerinde hareket serbestisine sahip bulunmalarını, ancak Lübnan'ın güvenlik ve bağımsızlığına zarar getirilmemesine özellikle dikkat etmelerini öngören anlaşmaya aykırı olmadığı da ifade edilmiştir.**

D.İ.H.T. Gösterileri

■ Kuruluş amaçları ve çalışma yöntemleri 15. sayfamızdaki röportajda açıklanan «Devrim İçin Hareket Tiyatrosu», işyerleri, sokaklar ve kahvelerde sürdürdüğü oyunlarının yanısıra bu yıl da Aksaray'da, Pertevniyal Lisesi arkasındaki TÖS Salonu'nda sürekli temsiller verecektir. TÖS Salonu'ndaki oyunlara 16 Kasım'dan itibaren pazar ve pazartesi günleri 18 ve 21'de devam edilecektir.

Komünizm Ticareti

Bir senatör tarafından verilen sözlü soru önergesini cevaplandıran Başbakan Demirel, AP'li senatör ve «komünizm tüccarı» Fethi Tevetoğlu'nun yazdığı kitaplardan kaç tanesinin hangi bakanlık ve genel müdürlüklerce satınalındığını, ne miktar para ödendiğini açıklamıştır. Demirelin cevabına göre, 1 Mart 1965'ten 21 Temmuz 1967'ye kadar Tevetoğlu bu bakanlık ve genel müdürlüklere 5500'e yakın kitap satmış ve 50 bin lira civarında para almıştır. Tevetoğlu'na para yedirenler arasında Zirai Donatım Kurumu, Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü ve Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü de bulunmaktadır.

Adliyede Gösteri

■ «Polise karşı koymak, devlete hakaret ve silah bulundurmak» iddialarıyla tutuklanan devrimci öğrenci lideri Deniz Gezmiş'in yargılanmasına 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam edilmiştir. Tanık olarak dinlenen Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Orhan Aldıkaçtı eski öğrencisini suçlamaktan çekinmemiştir. Gezmiş'in tahliye isteğinin yine reddedildiği duruşmadan sonra devrimci öğrenciler Gezmiş'i omuzlarına almışlar ve «Kahrolsun Amerika» diye bağırmışlardır. Aynı gün Beşiktaş Özel Işık Mühendislik ve Mimarlık Okulu'ndaki olaylar sırasında genç sosyalist Mehmet Cantekin'i öldürmekten sanık öğrenciler de yargılanmış ve bunların duruşmasını izlemeye gelen mukaddesatçılar da, «Müslüman Türkiye», «Kahrolsun Komünistler» diye bağırmışlardır. Bu nedenle adliye karşılıklı gösterilere sahne olmuş, sağcıların tahriklerine rağmen herhangi bir çatışma çıkmasına meydan verilmemiştir.

Kürşat'ın borcu

■ **Eski Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihat Kürşat'ın 1967 yılında usulsüz ihale ile bir matbaada 1 milyon 100 bin liraya bastırdığı Papa Broşürü için ödeme yapılmaması yolundaki Sayıştay kararının aksine, Maliye Bakanlığı bu broşür için devlet bütçesinden para ödenmesine karar vermiştir. Sayıştay kararından sonra Başbakanlığa durumun Kürşat tarafından intikal ettirilmesi üzerine, konunun Maliye Bakanlığı'na havale edildiği ve Kürşat zamanında Bakanlıkça alınan bu kararın Başbakanlığa bildirildiği, Papa broşürü dosyasının Başbakanlık Kanun ve Kararlar Dairesi'nde incelendiği ifade edilmektedir. Maliye Bakanlığı kararını bu daire de uygun gördüğü takdirde Kürşat'ın ödemesi gereken 1 milyon 100 bin lira. fakir halkın kesesinden çıkmış olacaktır.**

Çin alınacak mı ?

■ Çin Halk Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletler'e kabulü ile ilgili geleneksel görüşmeler başlamıştır. Gözlemcilere göre, görüşmelerin sonucu şimdiden bellidir. Çin Halk Cumhuriyeti, Birleşik Amerika ve onun dümensuyunda seyreden bendeleri tarafından, Sovyetler Birliği ve sosyalist doğu ülkeleriyle bazı batılı ülkelerin desteğine rağmen, bir kez daha uluslararası örgütün dışında bırakılacaktır. Bununla birlikte, gözlemciler, Çin Halk Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletler'e kabul edilmesini isteyen ülkelerin her yıl biraz daha arttığını belirtmektedirler. Birleşik Amerika'nın, her üç kişiden birinin Çin'li olduğu bir dünyada, uluslararası örgütü Çin Halk Cumhuriyeti'ne kapalı tutmakta bu kez de başarı sağlaması, bizzat örgütün varlığına kasdetmek anlamına gelecektir.

6 *kasım*

Köylüler tahrip etti

■ Kula İlçesi'nin Saraçlar Köyü halkı, sekiz ay önceki depremden sonra inşa edilen konutların oturulamayacak kadar kötü olması ve yolsuzluk yapılması üzerine yeni evleri, köy yolunu tahrip etmişler, dozerleri de çalışamaz hale getirmişlerdir. Jandarma kordonu altında bulunan köyde, olayların elebaşısı olduğu ileri sürülen İmam Mehmet Başak ile 7 kişi adliyeye verilmişse de, sonradan serbest bırakılmışlardır. Daha önce Ankara'ya bir heyet göndererek yolsuzluğu ilgililere bildirdikleri halde müsbet bir cevap alamayan köylülerin fiili davranışı üzerine, müteahhit bir otomobille Kula'ya kaçmıştır.

Üç gazete birleşti

■ Ankara'da devrimci mücadeleye katkıda bulunmak üzere aylardan beri yayınlanmakta olan «İşçi Birliği», «Köylü Birliği» ve «Proleter» gazetelerinin birleştirilerek aralık ayından sonra tek bir gazete halinde yayınlanması kararlaştırılmıştır. Daha güçlenmiş olarak yayınlanacak olan bu yeni gazetenin amacının, «geniş halk yığınlarının emperyalizme ve kapitalizme karşı işçi sınıfının öncülüğünde mücadelesine hizmet etmek» olduğu ifade edilmekte, bu ilke ve amaçlara katılan tüm devrimciler, açılan kampanyaya katılmaya çağırılmaktadır.

7 *kasım*

Devrimin 52. Yılı

■ Sovyet Devrimi'nin 52. yıldönümü Moskova'da yapılan büyük bir törenle kutlanmıştır. Bu münasebetle Kızıl Meydan'da düzenlenen geçit töreni sırasında, bilim ve teknoloji alanında sivrilen kişilere de ödüller dağıtılmıştır. Bu yıl devlet bilim ödülü, Moskova'da 530 metre yüksekliğindeki Televizyon Kulesi'ni inşa edenlere verilmiştir. Askeri törenden sonra Sovyet halkı Lenin Mozolesi'nin önünde yürüyüş yapmıştır. Öte yandan, Cumhurbaşkanı Sunay'ın Sovyet Rusya'ya yapacağı ziyaretin programı da açıklanmıştır. Sunay'ın gezisi 12 Kasım Çarşamba günü başlayacak ve 10 gün sürecektir.

Halkevleri'nin hizmeti !

■ Ankara'da Spor Sarayı'nda Halkevleri yararına bir gece düzenlenmiştir. Gecenin düzenleyicilerinin başında, «milli cephe»nin mutemed liderlerinden Halkevleri Genel Başkanı Tabii Senatör Kadri Kaplan bulunmaktadır «Milli Cephe»ye dahil örgütün düzenlediği gecede emperyalizmin beyin yıkama ve yabancılaştırma metodlarına uygun programlar sunulmuş, Serpil Örümcer, Apaşlar, Aşıklar Orkestrası v.b. konserler vermişlerdir. Yapılan gecenin özellikle Atatürk Haftası'na denk düşmesi de, ismini dillerinden düşürmedikleri Atatürk'e ne derecede saygılı olduklarını ortaya koymuştur.

8 *kasım*

Anıta bomba kondu

■ İstanbul Üniversitesi'ndeki Atatürk Anıtı'nın dibinde, sabahın erken saatlerinde, fitilinin bir kısmı yanmış bir bomba bulunmuştur. Laboratuvarda yapılan incelemelere göre, 30 santim boyunda, 5 santim çapında madeni bir kutuya bir kilo dinamit sıkıştırılmasıyla meydana getirilen bombanın patlaması halinde Atatürk Anıtı ile birlikte kaidesi de parçalanabilir, çevredeki binalar da zarar görebilirdi. Öğrenciler, bomba olayını bir «tertip» olarak nitelendirmişlerdir. Öğrenciler daha sonra marşlar söyleyerek rektörlüğe yürümüşler, Rektör Prof. Terzioğlu da gençlere hitap ederek «Sizi yolunuzdan alıkoymak için bu tip teşebbüsler olacaktır. Bütün mesele faillerini bulmak, sinirlerinizi bozmamaktır» demiştir.

Öğrenciler işgal etti

■ Erzurum'daki Atatürk Üniversitesi'nde esas kayıt işlemlerini yaptırmakta olan bir grup öğrenci, «üniversiteye usulsüz kayıt yapıldığı» gerekçesiyle fiili durum yaratmışlardır. Üniversite yönetim kurulu, yaratılan fiili durum üzerine vilayete başvurarak emniyet tedbiri alınmasını isteyince, kayıt işlemleri polis nezareti altında yapılmıştır. Öğrencilerin tepkisi üzerine kayıt işlerini yürütmekte olan Prof. Fahrettin Tosun tahkikat açılması isteğiyle görevinden istifa etmiştir.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

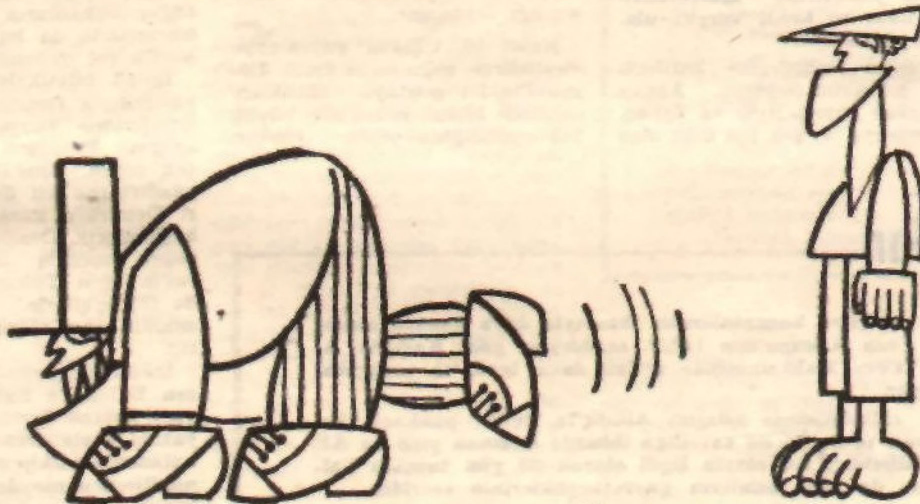
Provokasyonlara dikkat !

TÜRKİYE İşçi Partisi, bir karar haftasındadır. Nesnel ve öznel koşulları da dikkate alarak partinin kuruluşundan bugüne gösterdiği gelişim üzerine yapılacak bir değerlendirme, halen partiye hakim olan Aybar yönetiminin mutlak surette yıkılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bakımdan, 15 Kasım'da Ankara'da toplanacak olan TİP Genel Yönetim Kurulu'nun, partiyi gerçekten devrimci bir çizgiye oturtmak için gerekli bu ilk adımı atması, tarihi bir sorumluluk olarak belirmektedir. 15 Kasım'da Aybar yönetimini yıkma imkanı değerlendirilemezse, popülizm, parlamentarizm ve oportunizmin partiye tamamen hakim olacağı, TİP'i sosyalist çizgiye çekme imkanlarının büyük ölçüde ortadan kalkacağı, ANT'ın bu hafta yaptığı analizlerle saptanmıştır. Hemen belirtelim ki, bu analizler, bugün partinin bütün uyanık ve devrimci unsurlarınca da aynı netlikte yapılmakta, bugüne kadarki yanlışların, sapmaların başlıca sorumluluğunu taşıyan Aybar yönetimi karşısında bütün gruplar belli asgari müştereklerde birleşmektedirler. Aralarındaki görüş farkları ne olursa olsun, hepsi de, Aybar yönetiminin yıkılmasını, parti içerisinde fikir tartışmalarının ve kademe seçimlerinin demokratik bir ortamda yapılmasını sağlayacak geçici bir yönetimin kurulmasını istemektedirler. Bu asgari müşterekleri gerçekleştirme sorumluluğu ise, TİP Genel Yönetim Kurulu'nu teşkil eden kişilerin omuzlarındadır.

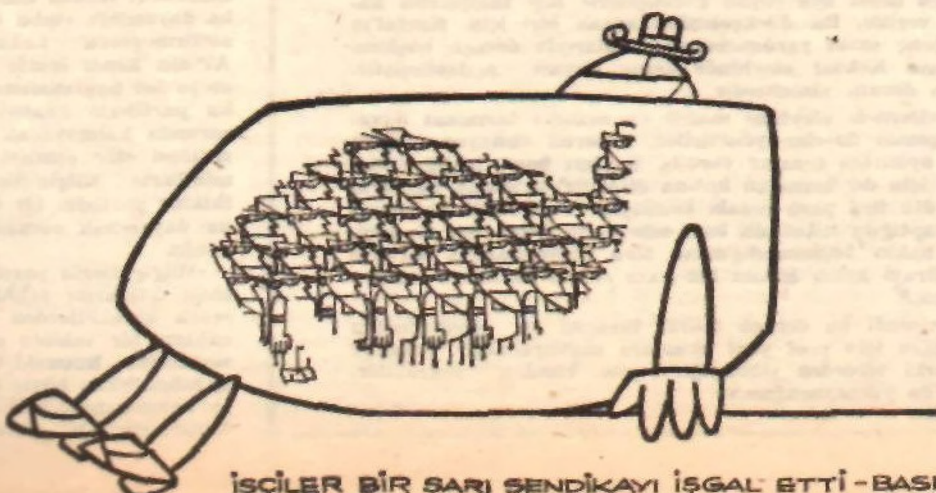
PARTİ içerisinde popülizmin ve oportunizmin yıkılması, gerçekten sosyalist bir çizginin benimsenmesi olanağının belirdiği şu günlerde, TİP'in muhtemel devrimci gelişmesinden endişe duyan belli çevrelerin hemen birtakım provokasyonlara giriştikleri de gözden uzak tutulmamalıdır. Aybar yönetiminin kendisine tek mücadele alanı olarak seçtiği parlamento seçimlerinde uğradığı bozgundan sonra partideki hakimiyetinin de yıkılmasının kaçınılmaz hale geldiğini gören bu çevreler, tertip ardına tertip tezgahlamaktadırlar. Aybar'ın kendisine karşı çıkan tüm sosyalistleri «dış merkezlerden talimat almak», «tepeden inmeci» olmakla suçladığı bilindiğinden, sosyalistlerin kafasında bu imajı kuvvetlendirmek üzere yüksek tirajlı gazetelerde, solun bugüne dek saygı duyduğu kimselerin ağzından Kuznetsov'vari ifşaat yayınlanmakta; ruh hastası bir kasaba doktorunun tesadüfen ele geçirdiği içişleri bakanlığı sırasında düzenlediği çift aylı raporlar tefrika edilerek zihinler bulandırılmaktadır. Bu arada yine belli merkezlerden Bâbıâli basınına hayali «genel başkan adayları» empoze edilmekte, Aybar'ın karşısındaki muhalefet cephesi birbirine düşürülmek istenmektedir. Bir başka oyun da, sol'un bugüne kadar saygı gösterdiği bazı isimlerin yine Aybar'ın liderliğinde TİP'teki çeşitli grupları bir araya getirmek üzere arabuluculuk faaliyetine giriştiği haberlerinin burjuva gazetelerinde yayınlanmakta olmasıdır.

TİP'i sosyalist çizgiye getirmek için savaşan tüm üyeler ve özellikle genel yönetim kurulunun sosyalist üyeleri, bu provokasyonlar karşısında çok dikkatli olmak zorundadırlar. Ve TİP'in bugüne kadar sosyalist çizginin dışında tutulmasında, üyelerin birbirine düşürülmesinde daha başka ne gibi provokasyonların rol oynadığını da ciddi olarak düşünmek gerektir. Şu çok açık bir gerçektir: Emperyalizmin hayati çıkarlarının bulunduğu Ortadoğu'nun bu en stratejik bölgesinde baş gösteren bir anti-emperyalist ve sosyalist hareketi içeriden çökertmek için emperyalizm, kapitalizm, şovenizm, siyonizm ajanları her türlü tertiplere başvuracaklar, hattâ partinin kilit noktalarına kadar girip «parti bütünlüğünü koruma» maskesi altında her türlü saptırmayı, parçalamayı ustalıkla yapabileceklerdir. Tarih bu tür ihanetlerin örnekleriyle doludur. Bugünkü perişan durumu TİP'in, maalesef şimdiye kadar bu provokasyonlardan pek de masum kalamadığını kanıtlamaktadır. TİP Genel Yönetim Kurulu üyeleri bu gerçekleri de göz önünde tutarak, burjuva basınının yayınlarını devrimci sağduyusu ile değerlendirmek, asgari müştereklerde birleşip partiyi Aybar yönetiminden kurtararak «işçi sınıfının öncü partisi» haline getirmek sorumluluğunu her sözlerinde, her hareketlerinde, verecekleri her kararda duymalıdırlar. Aksi takdirde, onlar da popülizmin, parlamentarizmin ve oportunizmin bataklığında Aybar yönetimiyle birlikte yokolacak, sosyalist birikimin yeni dalgaları, üzerlerinden aşarak insanlığın büyük hedefine doğru daha sağlıklı atılımlarla koşacaktır.

·GÖZ GÖRE· YALÇIN ÇETİN ·

KIRK LİRALIK PABUÇLAR YÜZ LİRAYA SATILIYOR -BASIN-

İŞÇİLER BİR SARI SENDİKAYI İŞGAL ETTİ -BASIN-

Demirel, yeni kabine ile sağdan kopmamış, sağ'a teslim olmuştur!

BAŞBAKAN Süleyman Demirel Bâbıâli basınının, hattâ bazı solcu yazarların alkışlamalarına rağmen, son saf tutuşu ile komprador burjuvaziye tam anlamıyla teslim olmuş, doğrudan doğruya büyük sermaye çevrelerinin temsilcisi haline gelmiştir.

Her ne kadar, basında yeralan yorumlarda yeni Demirel Hükümeti'nin «sağa karşı» bir hükümet olduğu izlenimi yaratılmak istenmişse de, «sağ» kavramının açıkça ortaya konulmamasından dolayı bu zoraki teşhis, zihinleri bulandırıcı bir gayretin tezahürüdür.

Demirel, «sağcı» diye tanınan Bilgiç'çileri tasfiye etmekle «sağ»dan uzaklaşmış mıdır? Eğer komprador kapitalistler, büyük bürokrasi «sağ» sayılmıyorsa bu sorunun cevabı şüphesiz olumludur. Ne var ki bu kavrâm karışıklığına kendisini kaptırmayanlar, Demirel'in şu anda tuttuğu safı çok net olarak görmektedirler.

O kadar ki, Ulus Gazetesi dahi, imzasız başyazısında, Demirel'in son kabine operasyonuna teşhis koyarken bu hataya düşmemiş ve «Aferistler Hükümeti» başlığı altında şunları yazmıştır:

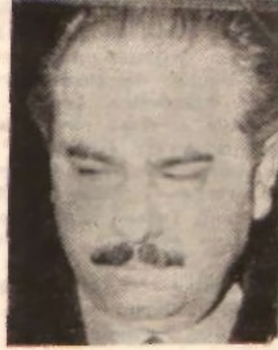
«Bu, bazılarının sanacağı gibi, AP içindeki ilericilerin gericilere, ılımlı kanadın aşırılara karşı başarısı değildir. Dinsel inanç ve görüşlerin, bu konuda hiçbir payı yoktur. Çünkü, ılımlı geçinen kanat da, oldum olası, en az Bilgiç'çiler kadar din şampiyonluğu, din istismarı yapmaktan geri kalmamıştır. Bilgiç kanadının yokluğu, bunun çok ötesinde bir şeydir. Bu, Demirel'in temsil ettiği ve dış çıkar çevrelerine bağlı, yabancı sermayeye ardına kadar açık komprador ticaret ve sanayi burjuvazisinin Bilgiç kanadı tarafından temsil edilen Anadolu tüccarına, sanayicisine ve sanatkârına, yani ulusal burjuvaziye karşı galebesidir.

«Yeni Demirel Hükümeti açıklandıktan sonra, AP'nin niteliği üzerinde artık hiç kuşku kalmamıştır. Başlangıçta 27 Mayıs Devrimi'ne karşı bir tepki olarak doğan ve büyüyen bu parti, önceleri, içinde eski Demokrat'ından 27 Mayıs'ın sillesini yemişlere, komprador burjuvaziden kendisini özel teşebbüs sanan taşra tüccar ve sanatkârına kadar çeşitli eğilim ve çıkarları barındıran, çok geniş bir koalisyondu. Siyasi af konusundaki tutumundan sonra, DP'ye yalnızca duygusal nedenlerle bağlı olanlar, kendiliğinden ellerini eteklerini AP'den çekmişlerdir.

«Kendini özel teşebbüs sayan ve AP'de özel teşebbüs ruhunun canlanışını gören taşra tüccar ve sanatkârına gelince, bunlar da bir süredir işlerin pek yolunda gitmediğini sezmiyor değillerdi. Dış çıkar çevreleri ve yabancı sermaye ile yapılan işbirliği sonunda Türkiye'de başlayan ekonomik büyüme ve tek elde toparlanma, taşra tüccar ve sanayicisinin, yani ulusal burjuvazinin yaşantısını, varlığını sarsmaya başlamıştı. Bunlar, geleneksel düzenin kendi aleyhlerine değişmekte olduğunu seziniyorlar, fakat duruma doğru teşhis koymakta güçlük çekiyorlardı. Bunlardan bir kısmının dört elle dine sarılmaları, Erbakan gibi gelenekçilik şampiyonları yaratmaları bu yüzdendi. Büyük çoğunluğu ise, bu seçimlerde bile, son bir ümit ve çırpınışla, Bilgiç kanadının arkasında gene Adalet Partisi'ni desteklemiştir.

«Fakat şimdi, yeni Demirel hükümetinin yapısı, bu ümit ve çırpınışın boşa gittiğini, AP içindeki büyük ve gerçek gücün komprador burjuvazinin elinde toplanmış olduğunu açıkça ortaya koymuş bulunmaktadır. O kadar ki, Demirel, bir zamanlar dikkate almak zorunda kaldığı Bilgiç kanadını, şimdi hiç düşünmeden, elinin tersiyle kabine dışına itebilmiştir.

«Demirel'in yeni hükümeti, AP'ni ulusal ve halkçı bir parti olarak görenlerin gözünü artık açmalıdır. Demirel yönetimindeki AP ne ulusaldır, ne de halkçı. Yeni hükümetin yapısının da açıkça gösterdiği gibi, dış çıkar çevrelerinin etkisinde yabancı sermaye ile işbirliği içinde olan bir komprador partisidir. Dış çıkar çevreleriyle ve yabancı sermaye ile pek içli dışlı olan büyük aracıların, montaj ve paketleme atölyecilerinin, kota ve kredi vurguncularının partisidir.»

SADETTİN BİLGİÇ
— Postu kaptırdı —

Ulus'un teşhislerine katılmamak mümkün değildir. Ancak dış çıkar çevreleriyle ve yabancı sermaye ile pek içli dışlı olan büyük aracıların, montaj ve paketleme atölyecilerinin, kota ve kredi vurguncularının, toprak ağalarının en az AP kadar CHP bünyesinde de varolduğu dikkate alınırsa, Ulus'un bu eleştirilerinin sırf muhalefet etmiş olmak için bir muhalefet etmekten öteye bir anlam taşımadığı ortadadır.

MEHMET TURGUT
— Kompradorların gazabı —

Kaldı ki, Ulus'ta yayınlanan eleştirilere rağmen, aslında Demirel'in bu noktaya sürüklenmesinde bizzat İnönü'nün büyük rol oynadığına şüphe yoktur.

DEMİREL - İNÖNÜ
— Paşa, Çoban Sülü'yü yine oyuna getirdi —

Amerika'ya bağlılığını beyan ettikten sonra kendisine iktidar yada koalisyon için yeşil ışık yakılan İnönü, bir yandan Bayar'ın affını tezgahlarken, bir yandan da Demirel'i, kabinedeki Bilgiç'çi takımı tasfiyeye zorlamıştır. Büyük bürokrasi de, Bilgiç'çi takımın tasfiyesi konusunda Demirel'e destek olmuştur. İnönü'nün hesabı, Demirel'i bir yandan eski Demokratlarla, öte yandan da Bilgiç'çilerle karşı karşıya getirmek, AP'yi bölerek âhir ömründe iktidarın tadını bir kez daha tadabilmektir.

Nitekim, kabinenin Bilgiç'çilerden arınarak kurunması konusunda da İnönü ve büyük bürokrasi Demirel'e cesaret vermiştir. Bilgiç'çileri temizlediği takdirde, daha seviyeli bir iktidar - muhalefet ilişkisinin kurulabileceğini Demirel'e duyuran İnönü, ayrıca, daha kabine kurulmadan **«AP iktidarı ile herhangi bir çatışmaya girmeyeceğini»** gazetelere açıklayarak Demirel'i umutlandırmıştır.

Ayrıca, Ankara'dan gelen haberlere göre, bazı çevrelerden Genelkurmay Başkanı Tağmaç'a bir liste verilmiş, Tağmaç da bu listeyi Sunay'a iletmiş, bu listeyi kabineye sokmasının kendisi için çok hayırlı olacağı Demirel'e duyurulmuştur. Bu listenin başında ise, komprador burjuvazinin el üstünde tuttuğu Ahmet Dallı yeralmaktadır. Diğer bakanların kabineye alınmasında da bu Ahmet Dallı büyük rol oynamıştır.

İnönü, büyük bürokrasinin de yardımıyla Demirel'i tamamen komprador burjuvazinin, yani «sağ»ın kucağına teslim ettikten sonra, Ulus'ta başyazılar yazdırtarak bu defa Bilgiç'çileri Demirel'e karşı kışkırtmağa başlamıştır. Demirel'e karşı hareket özellikle Adnan Menderes'in oğlu Yüksel Menderes'in de Bilgiç'çilerle beraber olmasından sonra oldukça güçlenmiştir.

İnönü'nün oynadığı oyunu sezen Babıalide Sabah Gazetesi yeni kabine üzerine yazdığı bir yazıda şöyle demektedir: **«Yeni kabinenin terkip olarak sırf Yeminlilerden meydana gelmesinin ilk tesiri, ana muhalefet partisinde bir iktidar ümidi halinde kendini açığa vurmuş bulunmaktadır. Bunun nasıl bir hesaba dayandığı, izaha ihtiyaç hissettirmeyecek kadar açıktır. AP'nin kendi içinde bir bölünmeye bel bağlanmıştır. AP başka partilerle koalisyona gitme zorunda kalmayacak bir seçim neticesi elde etmişti. Ama Yeminlilerle Bilgiç'çiler ayrılığı iktidar partisini bir iç koalisyona dayanmak zorunda bırakıyordu.**

«Bilgiç'çilerin partiyi ve partinin iktidarını tehlikeye düşürecek hareketlerden uzak kalacakları bir tahmin olarak ileri sürülebilir. Bununla beraber bir iç mücadelede böyle bir neticeyle karşılaşınca, asıl hesap ve kararlarının ne olacağı ancak

Proleter Şoför'e yeni baskılar

AP iktidarının kuklası örgütlerin devrimcilere yaptığı baskılar her geçen gün biraz daha şiddetlenmektedir. Bunun en son ve en somut örneği, proleter şoför Yalkın Özerden'e, iktidar maşası Kartal Minibüsçüler Derneği vasıtasıyla yapılan saldırılar, baskılardır.

Kadıköy - Pendik arasında çalışan 530 minibüs şoförü ve sahibinin **«terör saçan bir şebeke»** olarak niteledikleri dernek, aralarında şoför yada minibüs sahibi **olmadığı halde**, Kartal Komünizmle Mücadele Derneği Başkanı Hayati Hançerlioğlu'nun da bulunduğu AP'liler ve bazı kabadayılar tarafından yönetilmektedir.

Proleter şoför Yalkın Özerden, bu derneğin yıllardan beri kendisiyle sırf devrimci olduğu, fikir ve kanaatlerini ifadeden kaçınmadığı için, efendileri adına mücadele ettiğini ifade etmekte, bu ikibuçuk yıllık mücadeleyi şöyle özetlemektedir:

«Bu süre içinde minibüsüme 'Proleter' adını verdiğimden ve 1968 Nisan'ında NATO'yu protesto ettiğimi belirtir bir pankart astığımdan dolayı bir sürü provokasyonla karşılaştım. 1968 Ekim ayında da 'Adli Hatalar - Fransa'da Dreyfüs, Türkiye'de Alkılıç' ibaresini taşıyan bir pankartı minibüsüme asınca dernek yine görevi olmayan işlere girişti, benim düşünce hürriyetim üzerinde vasilik taslayarak, büyük bir gayretkeşlikle dernekten ihracıma karar verdi. Bu karar İstanbul Asliye 1. Ticaret Mahkemesi'nin hükmüyle iptal edilmiştir. Dernek yöneticisi kabadayıların bu provokasyonlar dizisinden bir sürü yol kesme, canıma kastetmek, iki linç teşebbüsü olayı vardır. Derneğin içyüzünü açıklayarak şoför arkadaşlarımı dayanışmaya çağıran bildirim, yine bu gangster bozuntularının ihbarıyla dava konusu olmuş ve Ceza Kanunu'nun 142/2. maddesine göre Kadıköy Ağır Ceza Mahkemesinde açılan dava beraatla sonuçlanmıştır.

«Minibüsüme astığım Alkılıç'la ilgili pankartı koparan ve sonra da savcılığa ihbarda bulunan yine bu AP fedaileridir. Bu olayla ilgili olarak 38 gün tutuklu kalmam da yine bunların gayretkeşliklerinin eseridir.

«Bütün bu olaylar sırasında, Kartal ve Kadıköy Savcılıklarına uğradığım tecavüzleri bildirir yirmiden fazla şikayet dilekçesi verdim. Bu dilekçelerden hemen hemen hepsi için çeşitli gerekçelerle hep takipsizlik kararı verildi. Bu dilekçelerden ancak biri için, Kartal'ın iki genç savcı yardımcısının çabalarıyla dernek başkanı Burhan Köksal aleyhinde kamu davası açılabilmiştir. Dava devam etmektedir.

«Dernek aleyhine maddi ve manevi tazminat davası açmam üzerine yöneticiler, haberim olmayan olaylar için uydurma cezalar vermiş, bunları bana tebliğ etmemek için de 'imzadan imtina etmiştir' oyununa başvurarak 619 lira para cezası kesmiştir. Ticaret Mahkemesi'ne yaptığım itiraz da bazı sebeplerle reddedildi ve temyiz hakkı bulunmadığından icra masraflarıyla birlikte bin lirayı aşkın haksız bir para cezası ile karşı karşıya kaldım.

«Şimdi bu dernek tekrar ihracım ve mesleğimden edilmem için yeni yeni oyunlara başvuracaktır. Şimdiye kadarki terörden yılmadığım gibi, bundan sonrakilerden de yılmayacağım.»

İdare, Maslahat ve Devrim

Türkiye'de adeta müzmin bir anlaşmazlık haline gelen sosyalizm akımı, belki de görünüşte en çalkantılı anlarını yaşamasına rağmen, inşallah yanılmıyorum, bir durulma, kimliğini arayıp-bulma, bir açıklığa kavuşma döneminin arifesindedir. Kimimizi Hint'ten, Çin'den a'riyeten tedariklenmiş şemalarla rüküş hanımlara döndüren **Konfeksiyon Sosyalizmini** ve kimimizi de bize özgülükleri ile kendimizi tanımaz hale getiren, sosyalistliğimizi unutturan, Marksizmden yabanlaştıran **Kavalalı Mehmet Ali Sosyalizmini** tepip yerine, bilimsel sosyalizmin dünya görüşünden ve temel ilkelerinden kalkarak, Türkiye'nin dünya içindeki yerini, yani genel Emperyalizm-Sosyalizm kavgasındaki tarihsel görevini ve bu görevi yerine getirirken içinde bulunduğu öz koşulları saptamak üzere girişilen ve gün geçtikçe yoğunlaşan bilimsel çalışmalar ve onların ışığında yürütülen doğru eylemler hem toplu ve ortak bir stratejinin temellerini atmakta, hem de birbirine hasım düşmüş kanatların hasımlıklarını belirleyerek, kısır çekişmeleri yavaş yavaş bazı klik liderlerinin kişisel ihtirasları çerçevesi içinde sınırlamaktadır. Öte yandan asgari ve azami program, ittifaklar, işçi sınıfının kendi dışından bilinçlendirilmesi ve aşamalar gibi temel sorunlarda ortak bir terminoloji benimsenmesiyle büsbütün hızlanacak bir ortak zemin kurma süreci şimdiden başlamış sayılabilir.

Bütün bu olumlu gelişmelere karşılık, üzüntüyle belirtelim ki, **Marksis - Leninist** kuram ve eylemin özü bellenmesi gereken İşçi Sınıfının Öncülüğü ilkesini ilgilendirmesi bakımından gözümüze çarpan bazı yayınlar bu ilkenin aramızda bir Kasus Belli, bir iç harp sebebi kılınmak üzere olduğu kuşkusunu uyandırmaktadır. **Devrim** dergisinin yazı hayatına atılışı bu olumsuz gidişi körükleyici bir etken olmuştur. **Aybar'ın Parlamentocu Aceleciliğine ters** yönden bir nazire niteliği taşıyan **Baasçı Aceleciliğin** de ergeç ortak bir karayazıya toslıyacağını düşünerek, **Acele İşe Doğan (Avcıoğlu)** karışır, der geçerdik. Ama TİP'in **İşçi Sınıfının Öncülüğü** temel ilkesi etrafında yeniden düzenlenip bir an önce ayağa kaldırılması söz konusu iken ve bütün sosyalistlere düşen görevin bu çabalara ağırlık vermek olması gerekirken, dâvaya bağlılıkları zerre şüphe götürmeyen bazı arkadaşların **İşçi Sınıfının Öncülüğü** ilkesinin yalın ayağına bir suni ve eğreti Küçük Burjuva **nasırını ve Nâsırını** kondurma hevesine, geçici bile olsa, kapılmış olmaları şaşırtıcıdır. Kaldı ki, 1950'den bu yana üretim güçlerindeki artışların **Burjuva ve Proleterya** arasındaki çelişkiyi keskinleştirmedeki etkilerine paralel olarak, bu iki sınıf arasında binâmaz olan **Küçük Burjuvanın** bu ana sınıflara doğru kutuplaşma sürecinin gitgide hızlandığı bir sırada, Küçük Burjuva aydınlarının hızla Marksist - Leninist dünya görüşüne kaymağa başladıkları bir dönemde, Küçük Burjuvayla İttifak taktiği adı altında, anti - emperyalist mücadelede bu doğası gereği kaypak sınıfa faikiyet tanımanın hikmetini anlamak güçtür.

Bundan önemi daha **az** olmakla birlikte, gine de göze batan bir başka yanılgı da, taktik kaygılarla bile olsa, bu Küçük Burjuva aydınları arasında günümüzde beliren sosyalistleşme akımını Kemalist kaynaklara bağlamadır. **1969 Modeli Kemalistleri** yaftasıyla tanıtılmak istenen bugünkü akımın, üretim güçlerinin nispeten gelişmemiş, dolayısiyle ana çelişkinin yeterince keskinleşmemiş oluşu sonucunda, aradaki boşluğa doluşup, Kurtuluş Savaşının yönetimini üzerine almasına rağmen, Kemalizmin **olumsuz bir Olumluculuğa** (pozitivizme) dayanan, ve son tahlilde gözü aşağıya, yani emekçi yığınlarına değil, Burjuvaya, yani yukarıya çevrik olan o şehlâ ideolojisiyle eşleştirme, aynı şehlâlığa düşmekten öte bir anlam taşımaz. Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu'da Sovyetler Birliğinin elçisi olarak bulunan **S. I.** Aralov'un anıları arasındaki şu satırları bu yazıya aktarmak istiyorum:

«Birgün Mustafa Kemal Paşaya, Samsun'dan Ankara'ya gelirken, yolda rastladığım köylülerden, onların ağır durumundan söz ettim. Mustafa Kemal Paşa:

«— Evet, evet, orası doğru, dedi. Türkiye Büyük Millet Meclisinin ödevi, köylüyü ağır aşar vergisinden kurtarmak, ona başka kolaylıklar sağlamaktır. Ama şu anda biz bunu yapamayız. Birçok zümrelerin kinini üzerimize çekmiş oluruz. Onlar bizden uzaklaşır ve istilâcıları kovmak, halkın kurtuluşunu ve ülkenin bağımsızlığını sağlamak gibi başlıca görevimizi yapmağa engel olurlar. Millî dâvamızı çözümledikten sonra köylü ile uğraşabiliriz.

Mustafa Kemal'le bu konuşmayı birlikte yaptığımız Abilov yoldaş, milyonlarca köylü, ekonomik baskıdan kurtulduğu takdirde, onların, feodalleri yenmekte yardım edeceklerini, Türkiye Büyük Millet Meclisi iktidarını güçlendireceklerini, Türkiyeyi yenilmez bir hale getireceklerini, emperyalistlerin ilerde yapacağı bütün saldırıları püskürteceklerini anlattı.

Mustafa Kemal, Abilov'u elinden tutarak: «Şimdi olmaz, dedi. Ama bu olacak.»

Bilmem, bu anı size şu anda yeni bir Kurtuluş Savaşı içinde bulunduğumuzun nedenlerine yeterince ışık tutabildi mi? Mustafa Kemal'in anti - emperyalist savaştaki misilsiz ve emsalsiz hizmetlerini küçümsemeği asla aklımdan geçirmeden, **Devrim** dergisinin ilk sayısında çıkan ve Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın ozanca bir sezgiye dayanarak kaleme aldığı şiirden şu mısraları size tekrardan kendimi alamıyacağım:

İkinci kurtuluş olur
Üçüncü kurtuluş olur
Ordu anlar Mustafa Kemal'i ilkin.

Fazıl Hüsnü bu mısralarıyla galiba, dediğim gibi ozanca bir sezgiyle, Küçük Burjuva yönetimi altında verilen Kurtuluş Savaşlarının ilânihaye süreceğini, birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve belki de kırkıncısının verilmesi zorunda kalınacağını ihsas etmiş...

Oysa biz, bu **İkinci** Kurtuluş Savaşının **Sonuncu** Kurtuluş Savaşı olmasını sağlıyabilmek için **İşçi Sınıfı Öncülüğünün** kaçınılmaz zorunluluk olduğu kanısındayız.

YAŞASIN BAGIMSIZ TÜRKİYE!

Can YÜCEL

ndilerine sakladıkları bir hustur.»

Gerçekten de, kabine operasyonundan sonra bütün dikkat Bilgiç'çilere çevrilmiştir. Bu nuda tahminde bulunanlar. n kimisine göre Bilgiç ve ar. daşları Necmeddin Erbakan'. kuracağı partiyle işbirliğine lecekler ve ilk fırsatta AP'. n ayrılarak onu azınlık par. i haline düşüreceklerdir. Ki. ne göre, siyasi hakların iade. nden sonra eski Demokratlar. Bilgiç Grubu ayrı bir parti o. rak birleşecek, AP ise CHP veya yeni bir parti ile koa. yon yapmak zorunda kalacak.

Geçen sayıda açıkladığımız denlerle Bilgiç'çilerin derhal bakan'ın kuracağı bir parti. toplanmaları ihtimali pek vvetli değildir. Ancak siyasi klar iade edildikten sonra lgiç'çilerle eski Demokratlar'. önce AP içinde bir araya ge. ek gelecek AP Büyük Kong. si'nde Demirel'i devirmek ü. re harekete geçmeleri ihtima. oldukça kuvvetlidir. Nitekim, çen yıl Demirel'in yanında rünen Yüksel Menderes de, ndi Bilgiç'çilerin yanında boy stermeğe başlamıştır.

Bilgiç'çiler Demirel'e ve Ye. nliler'e karşı ilk nümayişleri. yeni hükümet programının rti ortak grubunda görüşül. si sırasında yapmışlardır. plantıya 356 kişilik AP Or. k Grupu'ndan sadece 210 mil. vekili ve senatör katılmıştır. ğunluğunu Bilgiç'çilerin teş. ettiği 146 milletvekili ve se. tör ise toplantıda bulunma. şlardır. Bilgiç'çiler önce top. ntıya katılıp, sözcü tayin et. leri Yüksel Menderes vasıta. la Demirel'i eleştirmeyi ka. rlaştırmışlarsa da, sonra bun. n vaz geçerek hiç katılmama rarı almışlardır. Nitekim baş. Bilgiç, Yüksel Menderes, Ci. t Bilgehan, Mehmet Turgut Faruk Sükan olmak üzere lgiç'çiler toplantıda görünme. işlerdir.

Bilgiç'çilerin aynı tutumu. kümetin güvenoyu isteyeceği illet Meclisi Genel Kurulu plantısında da sürdürüp sürdürmeyecekleri henüz bilinmemektedir. Bilgiç'çiler de grup kararını tanımayarak Millet Meclisi'nde diğer muhalif partilerle birlikte Demirel'e güvensizlik oyu verdikleri takdirde, Demirel Hükümeti'nin işe başlamadan düşmesi durumu doğacaktır. Ancak, galip ihtimal, Bilgiç'çilerin şimdilik grupta gövde gösterisi yapmakla yetinerek mücadelelerini daha ziyade parti teşkilatında yürütecekleri ve nihai kavgayı AP Büyük Kongresi'nde verecekleri şeklindedir.

Geçen haftanın bir önemli gelişmesi de, yıllardan beri bir yılan hikayesine dönen **«siyasi hakların iadesi»**nin, Senato'dan geçen anayasa değişikliğiyle gerçekleştirilmiş olmasıdır. Geçen yasama döneminde Millet Meclisi'nden geçen, ancak seçimlerde postu eski Demokratlar'a kaptırmaktan endişe eden Demirel tarafından **«ordu karşı çıkıyor»** gerekçesiyle Senato'da geri çekilen anayasa değişikliği, yeni yasama döneminin başında tekrar Senato'ya getirilmiş ve her iki müzakerede de, tabii senatörlerin ve bazı partililerin muhalefetine rağmen, üçte iki çoğunluğu rahatlıkla sağlayarak kesinleşmiştir. Böylece, Demirel'in uydurduğu **«ordu karşı çıkıyor»** bahanesinin ne kadar tutarsız ve geçersiz olduğu da, açıkça anlaşılmıştır.

Siyasi hakların iadesine karşı sadece, hâlâ kendilerini silahlı kuvvetlerin sözcüsü zanneden tabii senatörler direnmişlerdir. Ne gariptir ki, küçük burjuvazi ile ittifakı, Senato'daki tabii üyeliklerini yitirmek endişesinde olan tabii senatörlerle ağız birliğinden ibaret sayan, ve giderek onların dümensuyuna giren bazı yaygaracılar da bu konuda kıyametleri koparmışlar, **«devrimciliğe ihanet»** türküsü tutturmuşlardır.

Hele 27 Mayıs Millî Devrim Derneği Başkanı Mucip Ataklı'nın bir bildiri yayınlayarak, **«Eski DP'lilerin siyasi haklarının iadesinin bahis konusu olduğu şu günlerde, basının tutumunun devrimci çevrelerde üzüntüyle karşılandığını»** öne sürerek, **«27 Mayıs devrimi ve 1961 Anayasası'nın Türk basınına getirdiği geniş fikir özgürlüğünün ilk defa 27 Mayıs'a karşı yürütülen bir harekette bizzat kısıtlanmış olması ibret vericidir.»** demesi gerçekten ilgi çekicidir.

Ataklı'ya sormak lazımdır: Hangi fikir özgürlüğü?

Rotatiflerin, dağıtım örgütlerinin büyük sermayenin elinde bulunduğu, bütün yayın politikalarının çarşaf çarşaf ilanlara göre düzenlediği bir basında mı fikir özgürlüğü?

Yoksa, 142, 159 ve 312. maddeleri yürürlükte tutarak sosyalist ve devrimci gazetecileri gün aşırı mahkeme koridorlarında süründüren, demir parmaklıklar arkasına sürükleyen bir rejimde mi fikir özgürlüğü?

Bir Şadi Alkılıç, bir Bekir Harputlu hâlâ demir parmaklıklar arkasında yatarken sesini çıkartmayan, basın özgürlüğünden dem vurmayan Mucip Ataklı'nın aklı, **«siyasi hakların iadesi»** söz konusu olunca mı başına gelmektedir?

Eski demokratlara siyasi hakların iadesi komedisinde artık perde kapanmıştır.

Esasen bu biçimsel mesele, sosyalistlerin meselesi de değildir. Sosyalistler, Türkiye'de gerçekten demokratik bir ortamın yaratılması, 141. ve 142. madde mahkumlarına da siyasi hakların iade edilmesi, faşist ceza kanunu maddelerinin yürürlükten kaldırılması mücadelesini vermek durumundadırlar.

Bu arada okuduklarını anlamaktan âciz bazı zavallılar, **«siyasi hakların iadesi»** konusundaki tutumundan dolayı yine ANT'a uluorta dil uzatmaya kalkışmışlar, 141 ve 142. madde mahkumlarının da siyasi haklarının iadesini istediğimiz için, sosyalistlerle Bayar'ı aynı kefeye koymak ve sosyalizme saygısızlık etmekle suçlamağa kalkışmışlardır!

Siyasi hakların iadesi konusunda emperyalizmin oynadığı oyunları ilk defa ANT'ın açıkladığını, ve bu yüzden de yine aynı yaygaracı çevreler tarafından CHP ile ittifakı sabote etmekle suçlandığını okurlarımız gayet iyi hatırlayacaklardır.

İkili anlaşmalara imza koyan kişinin en yüksek mevkide oturduğu, Morrison firması mümessilinin başbakanlık koltuğunu işgal ettiği, Türkiye'nin kapılarını ilk defa Amerikan emperyalizmine açan İnönü'nün ortanın solu hareketine liderlik ettiği bir Türkiye'de, NATO'ya dahi karşı çıkamayan kişilerle ittifak kurmaya kalkışıp aslında onların dümensuyuna girerek Bayar meselesinde kıyamet koparanlara söylenecek tek söz vardır: **«Evet, sosyalizme lütfen biraz saygı!»**

Demokratik kongreler için...

TİP Genel Yönetim Kurulu, Aybar'ı düşürebilecek mi?

Türkiye'de bütün sosyalistlerin gözü, önümüzdeki pazar günü Ankara'da toplanacak olan TİP Genel Yönetim Kurulu'na çevrilmiştir.

Türkiye İşçi Partisi'nin bugün içine sürüklendiği çıkmazın başlıca sorumlusu olan Aybar'ın ve Aybar yönetiminin düşürülüp düşürülememesi, hiç şüphesiz, bu tek sosyalist örgütün geleceği üzerinde büyük etken olacaktır.

Bu gerçek tüm sosyalistlerce bilindiği içindir ki, özellikle seçim sonuçlarının belli olmasından sonra, Genel Yönetim Kurulu'nu etkilemek, büyük kongreden sonraki bu en yüksek karar organına yön vermek üzere teşkilatta hummalı bir faaliyet göze çarpmaktadır.

Bilindiği gibi, kelimenin tam anlamıyla parlamenterizme ve popülizme sürüklenmiş bulunan Aybar, en iddialı olduğu parlamento seçimlerinde dahi ağır yenilgiye uğradığı halde, hâlâ hiçbir sorumluluğu üstlenmemekte, otokritik yapmak gereğini dahi duymamakta, aksine eskisinden daha büyük bir cüretle partinin seçim yenilgisinden dolayı kendisine karşı olan sosyalist güçlere saldırarak onları «dış merkezlerden talimat almak», «tepeden inmeci olmak»la suçlamaktadır.

Bu sorumsuz ve pervasız tutumun elbette artık hesabı sorulmak gerektir. Nitekim, bu tutum teşkilatta büyük tepki yaratmış, bazı ilçeler genel merkez adına seçimle ilgili olarak teşkilata gönderilen genelgeleri reddederek genel merkeze geri göndermişlerdir.

Öte yandan çeşitli şehirlerde partinin tabanını meydana getiren ilçeler kendi aralarında toplantılar düzenleyerek genel merkezin bu tutumunu eleştirmişler ve parti için nasıl bir çıkış yolu bulunabileceğini araştırmışlardır. Bu toplantılardan en büyüğü geçen cuma günü Eminönü İlçe Merkezi'nde İstanbul ilçe örgütleri arasında yapılmış, bilimsel sosyalizmden sapan ve parti içinde ceberrut bir kişisel yönetim kuran Aybar'ın düşürülmesi, ilçe ve il kongrelerinin bir an önce yapılarak tabanın sesini duyurabileceği bir büyük kongre toplanması ve bu kongrede bilimsel sosyalizmin çizgisinde partiyi devrimci niteliğe kavuşturacak bir yönetimin kurulması konusunda görüş birliğine varılmıştır.

Ankara'da da önceki pazar günü Aren Grubu Ankara, İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Gaziantep Tokat, Sivas, Eskişehir, Giresun, Zonguldak, İzmir illerinden gelen partililerin iştirakiyle bir toplantı düzenlemiştir. Bu toplantıda seçim sonuçlarının değerlendirmesi yapılmış, teşkilatın eğilimleri gözden geçirilmiş, daha sonra genel yönetim kurulu toplantısına yön vermek üzere bazı kararlar alınmıştır. Bu kararların da en önemli yanı, Aybar yönetiminin genel yönetim kurulunda düşürülmesi, daha sonra ferah bir ortamda ilçe ve il kongrelerinin yapılması, ondan sonra da büyük kongreye gidilmesidir. Bu toplantıda tesbit edilen görüşlerin daha sonra bir açık bildiri haline getirilmesi ve parti üyelerinin bu bildiriyi imzalayarak TİP Genel Başkanlığı'na göndermeleri de karar altına alınmıştır

Aybar'a Hayır!

Şu satırların yazıldığı ana kadar Demokratik Devrimci kanattan bir görüş çıkmamış olmakla beraber, bugüne kadarki tutumlarıyla, onların da Aybar yönetiminin devrilmesinden ve teşkilat kongrelerinin yapılmasından yana olmaları gerekmektedir.

Böylece, Aybar'a muhalif bütün gruplar ve kişiler, TİP Genel Yönetim Kurulu arifesinde, Aybar'ın düşürülmesi asgari müştereğinde birleşmişlerdir.

Ancak aşağıdaki listede de görüldüğü üzere, bugüne kadar Aybar'la beraber görünen genel yönetim kurulu üyelerinin sayısı 17'yi bulmakta, Aybar'la birlikte bu rakam 18 olmaktadır. Tüzüğe göre genel başkanın düşürülebilmesi için genel yönetim kurulu üyelerinin üçte ikisinin güvensizlik oyu vermesi gerekmektedir. Yani 28 üyenin Aybar'a «hayır» demesi zorunluluğu vardır. Bu hesaba göre, bir yıldan beri Aybar'a karşı olan Aren'cilerle birlikte, son zamanlarda Aybar'la çatışan 5 sendikacının ve ortada bulunan 8 üyenin de olumsuz oy kullanmaları yetmemektedir. Aybar'ın düşürülebilmesi için bugüne kadar Aybar'ı desteklemiş olanlardan da en az dört üyenin Aybar'a karşı tavır alması gerekecektir.

Aybar düşürülemediği takdirde, ikinci alternatif, Merkez Yürütme Kurulu'nun düşürülmesi ve Aybar'ın despotizmine «hayır» diyecek bir merkez yürütme kurulunun teşkil edilmesidir. Merkez Yürütme Kurulu'nun düşürülmesi için 21 oy yeterlidir ve bu imkan da mevcuttur.

TİP Genel Yönetim Kurulu, 15 Kasım pazar günü Aybar yönetimini yıkmak kararlılığını gösterebilecek midir?

Yandaki listede isimleri yer alan 40 kişi bu tarihi sorumlulukla karşı karşıyadır. Ve her biri, sosyalizme doğru verilen mücadelenin bundan sonraki saflarında 15 Kasım pazar günü kullanacakları oya göre yargılanacaklardır.

Büyük sorumluluk taşıyan 40 kişi

Önümüzdeki pazar günü toplanacak olan TİP Genel Yönetim Kurulu'nda Aybar yönetiminin düşürülüp düşürülmemesi konusunda karar verecek olan 40 kişi şunlardır:

BUGÜNE KADAR AYBAR'LA BERABER OLANLAR: **Mehmet Yılmaz, Yaşar Kemal Gökçeli, Mehdi Zana, Kemal Aksoy, Tahsin Avcı, Abbas Uğurlu, Rauf Çapan, Suat Aksoy, Kemal Burkay, Samim Kocagöz, Adnan Cemgil, Dr. Naci Kutlay, Mehmet Ali Arslan, Yahya Kanbolat, Ayata Beğensel, Tarık Ziya Ekinci, Saip Atay.**

BUGÜNE KADAR AREN GRUBU'NDA GÖRÜNENLER: **Sadun Aren, Şaban Erik, Hüsamettin Güven, Bekir Yenigün, Osman Sakalsız, Güney Dinç, Hayrettin Abacı, Nihat Sargın, Behice Boran, Necip Akan.**

SENDİKACILAR GRUBU: **Şinasi Kaya, İlyas Başyılmaz, Rahmi Eşsizhan, İbrahim Çetkin.**

ORTADA OLANLAR: **Şaban Yıldız, Naci Eren, Zülfikar Tiğrek, Ali Erol, Fevzi Kavuk, Yaşar Sayginer, Attila Aşut, Orhan Çubukçu.**

Aybar

TÜRKİYE İşçi Partisi'nin, büyük kongreden sonraki en yüksek karar organı Genel Yönetim Kurulu, seçim sonrasının ilk toplantısını önümüzdeki pazar günü Ankara'da yapacaktır.

TİP Genel Yönetim Kurulu toplantısı, gerek seçim sonuçlarının değerlendirilmesi, gerekse partinin geleceğinin saptanması bakımından tarihi bir önem taşımaktadır.

Bilindiği gibi, Türkiye'nin tek sosyalist örgütü olmak durumunda bulunan TİP, 12 Ekim seçimlerinde, parti yöneticilerinin iddialı tahminlerine rağmen, oy artırmak şöyle dursun, bundan önceki seçimlerde alınan en yüksek oylara göre yüzde 37 oranında oy kaybına uğramış, bu sonuç devrimci mücadeleyi sadece parlamenter çalışmalardan ibaret sayan çevrelerde sosyalist akım için bir bozgun sayılmıştır.

Bu bozgun havası yüzündendir ki, partinin içinde bulunduğu çıkmazın köklü nedenleri araştırılmadan, dağınık çıkışlarla yüzeyde ve geçici bir takım tedbirler arama telaşına düşülmüştür. Hemen belirtelim ki, Aybar grubunun devrimci mücadeleyi sadece parlamenter çalışmalardan ibaret sayması ne kadar hatalı ise, eleştirileri sadece seçim sonuçlarına ve oy hesaplarına dayandırmak da aynı derecede vahim bir hatadır.

Şu andaki devrimci görev, TİP'in ana ilkelerden ve işçi sınıfının öncü örgütü olmak niteliğinden neden ve nasıl saptığının tesbiti ve partinin tarihi görevine uyan devrimci bir örgüt kimliği kazanması olanaklarının yaratılmasıdır. Ve hiç şüphesiz, bu olanakların yaratılmasında, TİP Genel Yönetim Kurulu'na da büyük sorumluluk düşmektedir. Bu sorumluluğa yakışır şekilde eleştiriler yapılması ve kararlar alınması, TİP'in partileştirilmesinde ilk adım olacaktır.

Bu adım mutlaka atılmalıdır.

Zira, TİP, gerçekte sosyalist bir parti olmak için gerekli temel yapıya ve ideolojiye şimdiye kadar sahip olamamıştır. Bunun nedenini, yalnızca son yılın «görünür sapma»larında aramak son derece hatalıdır. Partinin kuruluşundan bugüne kadarki gelişmesinin genel incelenmesi, bugün varılan noktayı aydınlığa kavuşturacaktır.

TİP'in kurulmasından önceki dönemlerde, gerek Türkiye koşullarının bilimsel olarak saptanması bakımından, gerekse dünya konjonktürünün, anti - komünizm'i başlıca ideolojik silah olarak kullanan emperyalizme Türkiye'nin kapılarını açık hale getirmesi ve emperyalizmle işbirliği halindeki faşist yönetimlerin yarattığı terör havası yüzünden, sosyalist akım, sosyalist bir partinin kurulabilmesi için gerekli hazırlık ve birikimden yoksun kalmıştır.

Ancak, üretim güçlerinin gelişmesine paralel olarak egemen sınıfların iç çelişkilerinin şiddetlenmesi, 1960 sonrasında Türkiye'de nisbi bir siyasal hürriyet ortamının doğmasına yolaçmış ve işçi sınıfının da bu süreç içerisinde nicel olarak güçlenmesi dolayısıyla, bu ortam içerisinde sosyalist bir partinin kurulması olanakları ortaya çıkmıştır.

1946'dan itibaren Türkiye'ye Amerikan emperyalizmi tarafından dikte ettirilen ve hakim sınıflarla onların dümen suyundaki tepeden inme sendikacılar tarafından da benimsenen «siyaset dışı» sendikacılık anlayışına karşı 1960'dan sonra muhalefete geçen bir grup sendikacı, sendikal mücadelelerini siyasal mücadeleye dayandırmak üzere bu müsait ortamdan yararlanarak Türkiye İşçi Partisi'ni kurmuşlardır. Bu hareketi sendikal anlayış açısından ileri bir hareket olarak tescil etmek zorunludur. Ancak, sendikacılığın dayatılmak istendiği siyasal eylemin ideolojik yapısının ne olduğu meselesine gelince, o andaki kuruluşun sosyalist bir nitelikte olmadığını da hemen kabul etmek lazımdır.

Ne var ki, TİP kurucusu sendikacılar, daha sonra partiyi geliştirebilmek için aydınlarla işbirliği yapmak zorunluluğunu duymuşlardır. Ancak bu işbirliğini geniş bir danışma havası içerisinde yürütmeleri gerekirken, partinin sosyalist bir niteliğe kavuşturulabilmesi olanağı, sadece Aybar'ın tek seçiciliğine bırakılmıştır. Ve TİP'te kişisel yönetim, sanıldığı gibi son yıllarda değil, bu tercihin yapıldığı anda başlamıştır.

Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, partinin yönetimine getireceği aydınları, geçmiş sosyalist eylem içindeki ağırlıklarına göre değil, kişisel yakınlıklarına ve yargılarına göre seçmiştir. Sendikacılarla kurduğu teke tek ittifakı da, biçimsel tüzük hükümleriyle devamlı kılmaya çalışmış, böylece işçi sınıfı öncülüğü kavramı, bu biçimsel tüzük hükümleriyle, bir grup sendikacının önceliği ve ayrıcalığı haline getirilmiştir.

Yönetimi Yıkılmalıdır!

Bu dayanakları arkasına aldıktan sonra Aybar, ...ınlarla aydınlar ve aydınlarla işçiler arasında bir. ...kım denge oyunları oynama ve bu oyunlarla tek yö: ...etici durumunu devam ettirme imkanını bulmuştur.

YAPIDAKİ bu kaypaklığın, yazılı ana metin olan tüzüğün ve genel merkezin açıklamalarıyla ve sosyalist ideoloji ile giderilmesi gerekirken, bu metinler de, sosyalist eğilimli aydınlara daha çok duygusal birer çağrı niteliği taşımaktan öteye gidememiştir. Şüphesiz, bunda, emperyalizmin ihraç metaı anti - komünizm silahının yarattığı, mevcut anayasanın gerisindeki baskı ortamının kırılması kaygısı da rol oynamıştır. Partiye daha sonra katılan sosyalistler de, sırf bu kaygıdan hareket ederek, başka alternatifi de olmayan bu tek örgütün saflarında mücadeleye girmişlerdir. Nitekim, TİP'in bütün sosyalistler tarafından gayretle desteklenmesi, 1962'den 1965'e kadar geçen üç yılda faşist zorbaların, işbirlikçi ajanların saldırı ve provokasyonlarını savuşturmuş, parti sosyalistlerin, Türkiye proleteryasının, köylülerin ve diğer emekçi kitlelerinin çıkarlarını temsil eden yegane örgüt durumuna gelmiştir. Amerikan emperyalizmi karşısında yürütülen dirençli kavga, işçi sınıfı ve müttefiklerinin Türkiye'de söz ve karar sahibi olması yolundaki çalışmalar, işbirlikçi iktidarların gözü önünde cereyan etmiş, o güne kadar tabu sayılan bu mücadele kendi meşruiyetini kendi gücüyle kabul ettirmiştir.

Bu meşruiyeti kabul ettirme döneminde partiye giren üyeler arasında muhakkak ki sosyalist ve reformist unsurlar yanyana yeralmışlardır. Böyle bir bünyeye sahip olan partinin gelişmesi, hiç şüphesip, bir arınmayı gerektirecekti. Ne var ki, bu arınmaya, sosyalistler kumanda edememişler, ana mekanizmayı elinde tutan Aybar ve ekibi, bu gelişmeyi, partinin sosyalist bir çizgiye getirilmesi doğrultusunda değil, kendi kişisel yönetiminin sağlamlaştırılması doğrultusunda kullanmıştır. Bunun sonucu olarak da, partinin sosyalist bir çizgiye gelmesi için sosyalistlere dayanacağı ve sendikacıları da onlarla kaynaştıracağı yerde, yukarıda belirtildiği gibi, suni ayrımı körüklemiş ve sendikacıların desteğine dayanarak, kimi zaman reformistler, kimi zaman da sosyalistler yanında yeralmıştır.

Bu kaypak tutum, parti içinde bazen reformist, bazen sosyalist tahlillerin yapılmasının da başlangıcı olmuştur. Daha sonra hazırlanan ve bu çelişkili tahlillere dayanan programın bulanıklığı da, partiyi doğru çizgiye oturtmayı imkansız kıldığı gibi, sosyalist unsurların, temel aksaklıkları toptan giderici hazırlıklı ve kesin bir muhalefet cephesi kurmasını güçleştirmiştir. Bu da, girişilen muhalefet hareketlerinin daha çok fevri çıkışlar halinde kalmasına sebep olmuştur.

Demokratik merkeziyetçi disiplin, parti sosyalist dünya görüşünü tümüyle kabullendiği takdirde geçerli olabilir. Esas disiplin, sosyalizmin dünya görüşüdür. Parti disiplini de, bunu sağlayıcı yönde işlemelidir. Ancak Aybar, partinin sosyalist niteliğe kavuşmamış olmasından yararlanarak, uygulamada disiplini, kişisel yönetimini pekiştirici ve partinin sosyalizme açılmasını önleyici biçimde kullanmıştır. Başlangıçta partinin mahiyetinde yanılarak bu hatalı disiplin anlayışında Aydar'ı destekleyen sosyalist uns...r da, ileride bu hatalı disiplin anlayışının kurbanı olmaktan kurtulamamışlardır.

TÜRKİYE İşçi Partisi'nin Birinci Büyük Kongre'de kabul edilen ve halen yürürlükte bulunan programı, diyalektik ve tarihi materyalizmin gerektirdiği bilimsel çözümlemelerden yer yer yoksun olarak hazırlandığı ve asgari bir program niteliğinde olması gerektiği halde, bir kısım sosyalistler ve özellikle Aybar Grubu tarafından zaman zaman azami program gibi gösterilmiş ve içinde bulunduğumuz aşamada partinin tarihi görevinin ne olduğu konusunda üyelerin kafasında karışıklık yaratılmıştır. Bu programın sosyalist bir program olduğu iddiası, giderek, Aybar'ı «Türkiye'ye özgü sosyalizm,» «Güler yüzlü sosyalizm», «Ferdiyetçi sosyalizm» gibi saptırıcı sloganlar kullanmaya itmiş, ve daha sonra kendisi de yarattığı bu saptırıcı sloganların ardından sürüklenerek büsbütün bilimsel sosyalizmin dışına düşmüştür.

Partiye bu programı benimseyerek girmiş bulunan ve özellikle eğitilmeyen üyeler ise, sosyalizmi TİP programından ibaret sanmışlardır. Bu yanılgının kafalarda sürüp gitmesinde, parti içi eğitimi sadece program okutmaktan ibaret sayan genel merkez yöneticilerinin sorumluluğu büyüktür. Bu da, azami ve asgari programların genel merkezce birbirine karıştırılmasının elle tutulur kanıtlarından biridir.

Programın niteliği açıkça belirlenmediği gibi, parti stratejisi ve kurulacak ittifaklar konusunda da açıklık getirilmemiştir. Bu yüzdendir ki, işçi sınıfının öncülüğü ilkesi de biçimde bırakılmış ve bu öncülük etrafında kurulacak stratejik ve taktik ittifaklar berraklığa kavuşturulmamış, ifratla tefrit arasında bocalanmıştır.

İşçi sınıfı öncülüğü, işçi sınıfının bilinçli kesiminin meydana getirdiği **«partinin öncülüğü»** olmak ve bu örgüt tarafından işçi sınıfına bilinç götürülmek gerekirken, bu öncülük, yönetim kurullarında sendikacıların ve bilinci tamamlanmamış iyi niyetli işçilerin imtiyazlı kılınması şeklinde anlaşılmıştır.

Her ne kadar Aybar zaman zaman anti - emperyalist ve anti - faşist ittifaklardan ve cephe'lerden söz etmişse de, bu politikasını tutarlı bir stratejiye uygun olarak değil, parti dışı kuvvetlerin tutumuna ve günlük politika zorunluluklarına göre ayarlamıştır.

Sınıflar arası ittifak, parti içinde ittifak şeklinde anlaşılmış, bu yüzden işçi sınıfının öncülüğü parti aracılığıyla gerçekleştirilmek gerekirken, TİP kitle partisi haline getirilmiştir Nitekim, topraksız köylü ve fakir köylüleri işçi sınıfı etrafında toplamak partinin amacı iken, parti köylü popülizmine sürüklenmiştir. Bu durum parti dışındaki sol hareketi de büyük çapta etkilemiştir. Zira, ittifak politikasının parti tarafından reddi, küçük burjuva öncülüğünde ters ittifaklara vize verip!

Aybar'ın strateji konusundaki tutarsızlığına en yeni örnek, baştan yanlış saptanmış **«işçi sınıfı öncülüğü»** anlayışını da bir yana bırakarak, son zamanlarda, ağalarla gerçekleştirmeye çalıştığı köylü popülizmine kaymasında görülmektedir.

Yöneticilerin benimsedikleri popülizmin bir başka belirtisi de, merkezdeki ufak bir çekirdekle çevredeki geniş kitle arasındaki bağlantıyı kuracak olan ve doğru çizgide propaganda ve eğitim çabalarını yürütecek olan militan unsurların yetişmemesine ve yetişmiş olanların da partiden kopmas . sebebiyet verilmiş olmasıdır.

Bu kaypaklıklar ve sapmalar, partinin parlamenter mücadelesinde de kendisini göstermiştir. Genel merkez, parlamentoyu bilinçlendirme, yayılma için bir araç olarak kullanması gerekirken, başlıca amaç belleyerek oy hesaplarına ve parlamentarizme sürüklenmiştir. Oysa şu gerçek iyice anlaşılmış olmalıydı: 1965'te ele geçen parlamenter imkanlar, «parlamentarizm» için değil, sosyalist örgütlenme ve bilinçlendirme için kullanıldığı takdirde, doğru bir iş yapılmış olacaktı. Aybar yönetimi ise, 1962-1965 arası çalışmaları, aynıyla ve üstelik dinamizminden de kaybettirerek 1965 sonrasında da tekrarlamıştır. Sonuçta, sosyalistler, sekiz yıldır yapılan mücadelelere karşılık, **«sosyalist»** bir örgüte sahip olamamışlardır.

ANAYASANIN verdiği demokratik hakların kullanılma imkanlarından sonuna kadar yararlanılmadığı gibi, özellikle 1965 seçimlerinden sonra, parti dışında gelişen yan hareketler desteklenmemiş, bu hareketleri kontrol etmek için gösterilen çabalar da, bu tutarsızlık yüzünden başarısızlığa sürüklenmiştir. Unutulmamalıdır ki, sosyalistçe mücadele metodlarını ihmal ederek pasifizme saplanmak da, anarşizme vize vermektir!

Aybar'ın karşısında yeralmak için, kendisinin başkalarına isnad ettiği gibi **«dışarıdan talimat almanın» ve «tepeden inmeci olmanın»** gerekmediği, yukarıdaki kanıtlarla anlaşılmaktadır.

Çok önemsediği seçimlerdeki ağır yenilgisinin dahi kendisini hatalı yolda ilerlemekten alıkoyamadığı, Aybar'ın seçimlerden sonra genel merkez adına yayınlattığı bildiri ve genelgelerle, gazetelere verdiği demeçlerle kanıtlanmıştır.

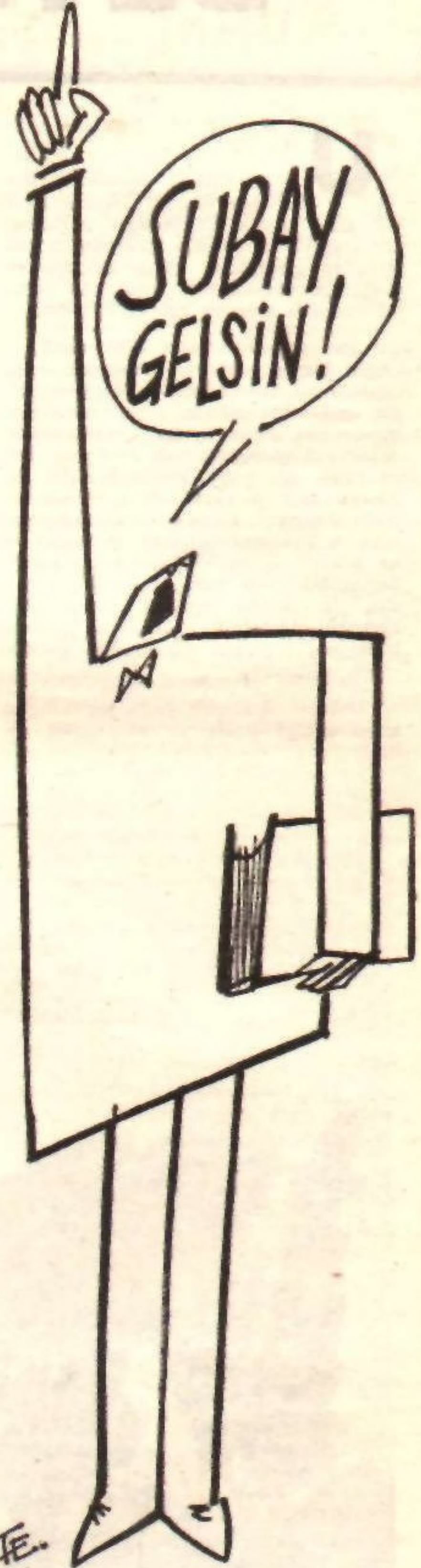
Bu açık gerçek karşısında, Türkiye İşçi Partisinin, işçi sınıfının öncü örgütü haline gelebilmesi için, 15 Kasım'da toplanacak olan genel yönetim kuruluna tarihi sorumluluk düşmektedir:

1. Mehmet Ali Aybar, genel başkanlıktan düşürülmelidir.

2. Aybar'ın sorumluluğuna son ana kadar ortak olan merkez yürütme kurulu da düşürülerek, Aybar'a muhalif grup ve kişilerin bir araya geldiği ve önümüzdeki ilçe ve il kongrelerinin demokratik bir ortam içinde yapılmasını, daha sonra yeni delegelerle büyük kongrenin toplanmasını sağlayacak yeni bir merkez yürütme kurulu kurulmalıdır.

ANT

Ferruh Doğan

YEDEK SUBAY!

MUSTAFA KEMAL'İN DEVLETÇİLİK ANLAYIŞI

ULUSLARIN tarihsel gelişiminde önemli değişimlere yol açan büyük bir önderin herhangi bir konuyu ne şekilde kavradığını anlatmaya girişirken, kesin kavram ve yargılara varmaktan mümkün olduğu kadar sakınmak gerekmektedir.

Devrimlerini halkı alıştırarak ve belirli bir sıra izleyerek vermek amacında olan bir önderin yada yöneticinin asıl düşüncelerini eylemlerinden, konuşmalarından veya yazılarından anlamaya çalışmak çok zordur. Ayrıca böyle bir gidiş kişiyi yanıltabilir. Ancak, önderin kafasında gerçekte nelerin olduğunu, bunları toplumun yapısına ve düzeyine bakarak ne kadar ve ne şekilde değiştirerek ortaya çıkardığını bilmenin yolu bulunamadığından, bu yazıda zorunlu olarak Atatürk'ün **«devletçilik»** anlayışı, yaşamı süresince topluma açıkladığı şekilde incelenebilmiştir.

Bütün toplumun yada çoğunluğun kabullendiği önder ve yöneticiler çeşitli kişi ve kuruluşlarca bayrak yapıldığından, kendileri gibi düşünen ve eylemde bulunan bir kişiymiş gibi gösterilmeğe çalışıldığından, böyle kişilerin düşüncelerini kendi söylediklerinden öğrenmek, en iyi yoldur.

Bir devrede bir toplumu yöneten bir kişiyi değerlendirirken yer, zaman ve duruma göre değerlendirmek gerekmektedir. Yöneticinin düşünce ve davranışları o devir için olumlu yada olumsuz olabilir. Bu düşünce ve davranışları çağımızın ve toplumumuzun değişikliklerini gözetmeden aynen değerlendirmeye ve uygulamaya kalkışmak, toplumbilimi ve tarihi kabullenmemek gibi olumsuz bir nitelik taşır. Bu bakımdan, **«Atatürk böyle demişti.»** diyerek yeni tartışmalardan kaçınmak çok olumsuz bir tutum olacaktır.

Atatürk'ün toplumun durumuna ve bulunduğu aşamaya göre uygulamada bulunan bir kişi olduğunu şu sözlerinden anla:abiliriz:

«Başarı için pratik ve güvenilir yol, her evreyi vakti geldikçe uygulamaktı. Ulusun gelişmesi ve yükselmesi için esenlik yolu bu idi. Ben de böyle yaptım.»(1)

Toplum yöneticiliğini daha da sürdürebilseydi belki de toplumun yapısı değiştikçe devletçilik anlayışının da değiştiğini görmek mümkün olabilecekti. Anc. böyle bir varsayımı kanıtlayacak verilerin yokluğu yüzünden, bu yazıda varsayımlardan çok, varolan somut örneklerle tartışılmaya çalışılacaktır.

Önce **«Devlet»** ve **«Devletçilik»** sözcüklerini kısaca tanımlamakta yararlılık vardır:

«Devlet, toplumsal denetim amacıyla kurulmuş bulunan en eski bir kurumdur... Fransa büyük ihtilalinden sonra ve bunu izleyerek devrim yapan bir çok ülkede dinin evrensel ve toplumsal etkisi oldukça azaldı ve denetimi daha çok devlet aldı.»(2)

«Devlet, belirli bir toprağı olup bir hükümet idaresinde teşkilatlanmış bulunan ve yurt dışı hiç bir kontrola bağlı olmayan, diğerleri tarafından tanınmış siyasal ve erkin bir topluluktur.

«Devletçilik, Topluluk işlerinin, özlükle büyük sanayi ve ziraatin devlet eliyle sağlanması usulüdür.»(3)

Atatürk'ün devlet ve devletçilik konularındaki düşünceleri incelenirse, hiçbir zaman tam bir sosyalist devletçiliği benimsemediği anlaşılır.

«Atatürk'ün herhangi bir nutuk veya demecinde değil, fakat gene Atatürk'ün işaretiyle Prof. Afet İnan'ın bir kitabında .Prof. Afet İnan, Medeni Bilgiler, s. 61. yeralan öyle bir formül ki, ondan sonra CHP'nin devlet ve siyaset edebiyatında, hattâ günümüze kadar hâlâ tek formül olarak kullanılır:

«— Bizim takibini muvafık gördüğümüz devletçilik prensibi, bütün istihsal ve tevzi vasıtalarının fertlerden alarak, millete büsbütün başka esaslar dahilinde tanzim etmek gayesini güden ve hususi ve ferdi. iktisadi teşebbüs ve faaliyetlere meydan bırakmayan sosyalizm prensibine dayanan kollektivizm, komünizm gibi bir sistem değildir.

«— Bizim takibettiğimiz devletçilik, ferdi mesai ve faaliyeti esas tutmakla beraber, mümkün olduğu kadar az zaman içinde milleti refaha, memleketi mamuriyete eriştirmek için, milletin umumi ve yüksek menfaatlerinin icap ettird... diği işlerde - bilhassa iktisadi sa... hada- devletin fiilen alakadar etti... rilmesidir.»

«Prof. Afet İnan'ın kitabında ifa... desini bulan bu fikir ve cümleler Atatürk'ün bu konuda benimsediğ... görüşü özetlemektedir.»(4)

Atatürk'ün değişik yer ve zama... lardaki söylev ve demeçlerinde de ben... zer devletçilik anlayışını bulabiliriz:

«Ferdi hürr'yet karşısında fertle... rin bütünlüğünün kurduğu, dayan... dığı bir' devletin de iradesi, haki... miyeti vardır. Fertlerin hürriyeti... ni masun tutmakla mükellef olan insanların diğer taraftan devletin de irade ve hakimiyetinin meflu... bir hale gelmemesine çok dikkat etmeleri lazımdır. Fertlerin hürri... yeti, devletin hakimiyet ve irade... sinin mahfuz kalışına bağlıdır. Devlet iradesi mefluç olunca fertlerin hürriyetlerini koruyacak hiç bir kuvvet ve vasıta kalmaz. Onun için hürriyeti yalnız bir ta... raflı değil, iki taraflı düşünmek lazımdır.»(5)

Bu örnekten görülmektedir ki, Atatürk ekonomik girişimlerde, kişisel yatırımlarda özgürlük tanınması ge... rektiğini bildirmekle birlikte, **«fertle... rin bütünlüğünün kurduğu, dayandığ... bir devletin de iradesi, hakimiyeti...** olduğunu belirtmektedir. Bu nitelikte... ki bir devletiçlik anlayışı, bilimse... sosyalizmden çok farklı görünmekte... dir.

Programların gerekliliğini savu... nan Atatürk, bu programların yurt ihtiyaçlarına uygun olması zorunlulu... ğunu söylerken, doktriner bir kopya... cılığa karşı çıkar gibidir:

«Herhangi bir program, filanın programı olarak değil, fakat millet ve memleketin ihtiyaçlarına cevap verecek fikirleri ve tedbirleri taşıması bakımından kıymet bulup itibar görebilir.»(6)

Atatürk, kurulan yeni devletin ö... zelliği **«halkçı»** bir devlet olarak ni... telendirmektedir:

«Yeni Türkiye Devleti bir hal... devletidir, halkın devletidir. Mazi... deki müesseseleri ise bir şahıs dev... leti idi.»(7)

Atatürk'ün köylülerimiz için dü... günceleri, sosyalistlerin düşüncelerine yakınlık taşımaktadır:

«Türkiyenin asıl sahibi ve efendisi, gerçek müstahsil olan köylüdür. O halde herkesten daha refah, saadet ve servete müstahak olan ve layık olan köylüdür. Onun için, Türkiye Büyük Millet Meclisinin iktisadi siyaseti bu asli gayeye erişmek maksadını güder.

«Efendiler, diyebilirim ki, bugünkü

Savaş alanlarının muzaffer komutanı Mustafa Kemal'in ekonomik ve sosyal alandaki mücadelesini gerçekçi biçimde incelememek, onun bu alandaki görüşlerini doğma olarak kabul etmek, devrimcilikle bağdaşmaz.

Atilla TURGAY

Mustafa Kemal, dar bir kemalizm anlayışı içerisinde değil, yaşadığı zamanın koşullarına ve dayandığı güçlere göre değerlendirilmelidir.

felâket ve sefaletin tek sebebi bu hakikatin gafili olmamızdır.

«Gerçekten, yedi asırdanberi cihanın dört bir köşesine sevkederek kanlarını akıttığımız, kemiklerini topraklarında bıraktığımız ve yedi asırdan beri emeklerini ellerinden alıp israf eylediğimiz, buna karşılık daima tahkir ve tezlil ile mukabele ettiğimiz; bunca fedakarlık ve ihsanlarına karşılık nankörlük, küstahlık, cebbarlıkla uşak mevkiine indirmek istediğimiz bu asıl sahibin önünde bugün utançla ve saygıyla kendimizi toplayalım.»(8)

Sosyalistlerin ekonomik bağımsızlıkla ulusal bağımsızlık arasında kurdukları sıkı ilişkiyi Atatürk de görmüş ve Osmanlı Devleti'nin son durumunu bu açıdan değerlendirmiştir:

«Doğrudan doğruya günün gerektirdiği, ulusun istediği bir çok işlere devletin girişme hakkı yoktu. Demiryolu yapmak, fabrika kurmak, artık elinde değildi. Yabancılar böyle girişmeleri daha başlarken durdurabilirlerdi. Yaşamasını ve yönetimini kendi gücü ve kararı ile sağlamaktan yoksun bir devlete artık bağımsız denebilir miydi? Devlet bağımsızlığını çoktan yitirmişti. Osmanlı Ülkesi artık yabancıların sömürgesi olmuştu.»(9)

Atatürk'ün 16.3.1923 yılında Adana esnafıyla yaptığı konuşmada yabancıların yatırımlarını benimsemedi. Bunu açıklayan görüşlere rastlamaktayız:

«Eskiden Adana'yı kaplayan yabancı ulustan gelme kimseler zanaat ocaklarımızı ele geçirmişlerdi. Bu ülkenin öz sahibi kendileri imiş gibi davranıyorlardı. Haksızlığın, densizliğin bundan büyüğü olamazdı. Öylelerinin bu verimli ülkede hiç bir hakkı yoktur. Ülkeniz sizindir. Türklerindir.»(10)

Sosyalist düşünür ve yöneticilerin ele aldıkları en önemli konulardan birisi toprak reformudur. Atatürk'ün toprak reformundan yana olduğunu aşağıdaki sözlerinden açıkça anlayabiliriz:

«Memlekette topraksız çiftçi bırakılmamalı dır. Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliği, arazinin bulunduğu memleket bölgelerinin nüfus kesafetine ve toprak verim derecesine göre sınırlanmak lazımdır.»(11)

Atatürk'ün devletçilik anlayışı tartışılırken, yabancı sermaye konusundaki düşüncelerine de bir bakış yapmak yararlı olacaktır:

«Bizim memleketimiz vasidir, çok say ve sermayeye ihtiyacımız vardır. Binaenaleyh kanunlarımıza riayetkar olmak şartıyla ecnebi sermayelerine lazımgelen teminatı vermeğe ve her zaman hazırız. Ve şayanı arzudur ki, ecnebi sermayesi sabit servetimize inzimam etsin ve bizim için ve onlar için faydalı neticeler versin. Fakat eskisi gibi değil.

«Filhakika mazide ve bilhassa Tanzimat devrinden sonra, ecnebi sermayesi memlekette müstesna bir mevkie sahiboldu. İlmi manasıyla diyebilirim ki devlet ve hükümet, ecnebi sermayesinin jandarmalığından başka bir şey yapmamıştır. Ancak her medeni devlet gibi, millet gibi yeni Türkiye dahi buna muvafakat edemez. Burasını esir ülkesi yaptıramaz.»(12)

Özel yatırımları tam kaldırmayan, fakat devlete büyük sorumluluklar yükleyen görüşlerini açıkça anlatmakta ve sosyalizmin «tercüme edilmiş bir sistem» olarak alınıp uygulanmadığını belirtmektedir:

«Fertlerin hususi teşebbüslerini ve şahsi kabiliyetlerini esas tutmak, fakat büyük bir milletin ve geniş bir memleketin bütün ihtiyaçlarını ve bir çok şeylerin yapılmadığını göz önünde tutarak, memleket ekonomisini devletin eline alması esasına dayanarak Türkiyenin tatbik ettiği devletçilik sistemi, ondokuzuncu asırdan beri sosyalizm nazariyatçılarının ileri sürdükleri fikirlerden alınarak tercüme edilmiş bir sistem değildir.

Atatürk, kamu yararına devletleştirmelerin yapılması gerektiğini savunan bir önderdi. 1922'de şunları söylemekteydi:

«İktisadi siyasetimizin mühim gayelerinden biri de umumi menfaatleri doğrudan doğruya alakadar edecek müessese ve teşebbüsleri, mali ve fenni kudretimizin müsaadesi nisbetinde devletleştirmektir.

«Ezcümle topraklarımızın altında yatan maden hazinelerini az zamanda işleterek milletimizin menfaatine açmak da bu usul sayesinde kabildir.»(14)

«Mali ve fenni kudretimizin müsaadesi nisbetinde» demekle, devletleştirme işlemlerinde devletleştirilenlerin karşılıklarının devlet tarafından ödeneceği izlenimi çıkarılabilir.

Atatürk, hem kendisinin hem de ulusunun yaratıcı gücünün varlığına inanıyordu. Toplumun yapısına uygun, kendilerinin bulacakları, kendine özgü bir düzeni savunuyordu. Sosyalist olmadıklarını, aynı zamanda kapitalizme ve emperyalizme karşı olduklarını söylüyor ve hükümetin demokratik nitelikte olmadığını belirtiyordu:

«Bu hükümet demokrat bir hükümet midir, sosyalist bir hükümet midir, yani şimdiye kadar okuduğumuz kitaplarda ismi geçen hükümetlerden hangisidir, diye soruyorlar. Efendiler, bizim hükümetimiz demokratik bir hükümet değildir, sosyalist bir hükümet de değildir. Ve gerçekten kitaplarda mevcut olan hükümetlerin, ilmi itibarile hiçbirine benzemeyen bir hükümettir. Fakat milli iradeyi yegane tecelli ettiren bir hükümettir. Bu mahiyette bir hükümetin sosyoloji ilmi yönünden bizim hükümetimizi ifade etmek gerekirse «halk hükümeti» deriz. Sosyal doktrin itibarile biz, hayatını, istiklalini kurtarmak için çalışan zavallı işçileriz, zavallı bir halkız. Binaenaleyh, her birimizin hakkı vardır. Yetkisi vardır. Fakat çalışmak sayesinde bir hakkı elde ederiz. Yoksa arka üstü yatmak ve hayatını çalışmaktan uzak olarak geçirmek isteyen insanların bizim sosyal bünyemiz içinde yeri yoktur, hakkı yoktur. O halde ifade ediniz efendiler. Halkçılık, sosyal düzeni emeğine, hukuken dayatmak isteyen sosyal bir doktrindir efendiler. Biz bu hakkımızı mahfuz bulundurmak, istiklalimizi emin bulundurabilmek için, heyeti umumiyemizce, heyeti milliyemizce bizi mahvetmek isteyen emperyalizme ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı heyeti milliyemizce mücadeleyi caiz gören bir doktrini takibeden insanlarız efendiler. Binaenaleyh bu ve bu gibi teşviklerle ve açıklamalarla hükümetimizin dayandığı esasın, sosyoloji ilmine müstenit bir esas olduğunu açık bir surette görürüz. Fakat ne yapalım ki demokrasiye benzemiyormuş, sosyalizme benzemiyormuş, hiçbir şeye b nzemiyormuş. Efendiler biz benzememekle ve benzetmemekle iftihar etmliyiz. Çünkü biz bize benzememekle ve benzetmemekle iftihar etmeliyiz. Çünkü biz bize benziyoruz efendiler.»(15)

(1) K. Atatürk: Söylev. Cilt 1. s. 12
T.D.K. yayınları, 1966, Ankara
(2) Prof. Dr. İbrahim Yasa: Toplumbilim, s. 114. 1967, Ankara
(3) Türk Dil Kurumu: Türkçe Sözlük; s. 148, Ankara
(4) Ş. S. Aydemir: Tek Adam. cilt 3, s. 452 . 453
Remzi Kitabevi, 2. baskı, 1966. İstanbul
(5) M. Baydar: Atatürk Diyor Ki, s. 22. Varlık yayınları, 1966. İstanbul
(6) Aynı eser, s. 24
(7) Dip notu (5) deki eser, s. 29
(8) Aynı eser, s. 76
(9) Atatürk'ün söylevleri, TDK Yayınları, 1968, Ankara
(10) Aynı eser, s. 169
(11) Dip notu (5) deki eser, s. 77
(12) Aynı eser, s. 87
(13) Aynı eser, s. 88
(14) Dip notu (5) deki eser, s. 89
(15) Ç. Altan: Atatürk'ün Sosyal Görüşleri, s. 11-12
Dönem Yayınları, İstanbul. 1. inci baskı.

Gelecek hafta:

Karşılaştırma ve tartışma

Sadece anmak değil, anlamak!

Ulusal Kurtuluş Savaşımızın lideri Mustafa Kemal, bu hafta ölümünün 31. yıldönümünde bütün Türkiye'de törenlerle anılacaktır.

Emperyalizme karşı ilk silahlı kurtuluş savaşımızı yöneten Mustafa Kemal'i ölüm yıldönümünde biçimsel gösterilerle anmak, en azından kendisinin devrimcilik anlayışına bir saygısızlıktır. Devrimcinin görevi Mustafa Kemali sadece anmak değil, anlamaktır. Mustafa Kemal'in tarihteki yeri ve rolü, köklü incelemelerle daha gerçekçi biçimde tahlil edilmelidir. Mustafa Kemal'in, zamanının koşulları içerisinde ortaya attığı görüşlere bugün hâlâ bir dogma olarak sarılmak şüphesiz gerçek bir devrimci için çok büyük hatadır.

Mustafa Kemal'i ölümünün 31. yıldönümünde anarken, kendisinin «devletçilik» anlayışı üzerine genç incelemeci Atilla TURGAY'ın yaptığı bir araştırmayı yayınlayarak Türkiye'de bugüne dek devrimci çevrelerde dahi hatalı değerlendirilmiş bir noktaya ışık tuttuğumuza inanıyoruz.

görüşler

TİP'li Emekçi Arkadaş!

Öz malına sahip ol.

Sosyalizim işçi sınıfının dünya görüşüdür.

Üyesi bulunduğun Türkiye İşçi Partisi'ne sahip çık, kongrelerde adaylığını koy, yönetim kademelerine gel ve senin gibi işçi olan arkadaşlarını getirmeğe çalış.

Şimdiye kadar sen bunu yapamadığın ve kasden yaptırmadıkları içindir ki, partin, öz malın, biricik umudun Örgüt, dört başlı bir hilkat garibesine benzedi. Senin beceriksizliğinden seni yönetenler, seni köylüye, seni Adıyaman'daki kırk köy sahibi aşiret reisine sattılar. Senin öz malının Tüzüğünde der ki: «İşçi sınıfı öncülüğünde emekçi sınıf ve tabakaların yardımı ile Sosyalizim kurulur». Öyle olduğu halde Millet Vekili seçimi aday listelerinde seçilme şansı kuvvetli olan kaç tane ilde liste başına gelebildin? Şehirlerdeki ikametgahın gibi aday listelerinde de ismin kenar mahallelere ve gecekondulara itildi. Sonra da tüzük hükmü yerine getirildi dendi.

Dikkat et! Mevcut klikler, sana omuz vererek senin ismini istismar ederek, senin sırtına hegemonyalarını kurmak isteyenlerdir. Başlamış bulunan ilçe ve il kongrelerinde, hatta Genel Merkeze kadar yukarıda saydığım klikleri tutmayan EMEKÇİLERDEN olsun seçeceklerin.

Partimiz asıl sahibinin eline geçtiği zaman daha güçlenecek, halkımızın itimadını daha çok kazanacaktır.

Tekrar ediyorum bütün çalışanları düşün!.. Kendi kendine ihanet etme!

(Kartal İlçe Başkanı Kemal KOYAŞ)

Kurtel'den Açıklama

21 Ekim 1969 tarih ve 147 sayılı Derginizin 5'inci sahifesinde yer alan «Bağımsız Sosyalist fiyaskosu» başlıklı haberiniz gerçeye uygun olmadığı için düzeltmek zorunda kaldım.

1 — TİP yönetici kliği tarafından «Güleryüzlü sosyalizm»e özgü ye henüz burjuva partilerinde keşfedilmemiş oyunlarla koltuklar tepeden inme kararla Aybar oportünistleri arasında paylaştırıldıktan sonra sosyalist oyların burjuva partilerine kanalize olmalarını önlemek ve seçim propagandalarından yararlanarak devrimci ilkeleri anti - emperyalist ve anti - feodal bütün millici sınıf ve tabakalara yaymak amaciyle İl ve İlçe örgütlerimizin kararlarına uyarak bağımsız sosyalist aday olarak adaylığımı koyduğum doğrudur.

2 — Bununla beraber İl ve İlçe örgütlerimizin aldıkları bu kararın uygulanması halinde devrimci arkadaşlarımızın örgütün dışına düşmeleri ve meydanın Aybar oportünistlerine bırakılması ihtimali ortaya çıktığı için bağımsız sosyalist adaylığımı 5 Ekim 1969 tarihinde geri aldım ve durumu Yüksek Seçim Kuruluna bildirdim.

3 — Ancak seçimlere büyük iddialarla katılarak 2678 oy aldığım doğru değildir. Çünkü Türkiye'nin bugünkü ekonomik ve sosyal yapısı karşısında büyük iddia sahibi olabilmek için sosyalist olmak yeterli değildir, tutucu güçlerle işbirliği halinde olmakla mümkündür ki bu da oportünistlerin harcı olabilir.

4 — Aybar oportünizminin Kars'ta ki uzantısı olan Dr. Naci Kutlay'ın Milletvekili olmasını engellemiş değilim. Çünkü yukarıda da belirttiğim gibi aday değildim. Kaldı ki Dr. Naci Kutlay'ın Parlamentoya girmesi yada girmemesi o kadar önemli değildir. Kars'ta ki hezimetin sorumlusu «Soldan sapan Aybar oportünistleridir.

ADİL KURTEL
(Avukat - Ardahan)

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİ POLİSLE ÇARPIŞIYOR
— Bu aslında üniversiteyi de içeren düzen değişikliği kavgasıdır —

ÜNİVERSİTE BİR DÜZEN KONUSUDUR

Çetin ÖZEK

Tüm bürokrasi gibi, üniversitede, kendilerine güvenlik ve muhtariyet sağlamak için sistemleştirdikleri anayasanın, hiç beklemedikleri bir gelişme, sol devrimci akımın güçlenmesine yol açtığını kısa süre içinde göreceklerdir. Bu gelişim, işbirlikçi burjuvazi için olduğu kadar bürokrasi içinde tehlikeli, önlenmesi gereken bir gelişimdir. Bu noktada, işbirlikçi burjuvazi ile laik bürokrat burjuvazi ilk kez, geçmişteki kavgalarını unutarak birleşmektedirler. Bu birleşme, bu yaklaşma, aynen üniversite ile işbirlikçi burjuva iktidarı arasında da kendisini göstermiştir. 1950 - 1960 döneminin düşman egemenleri, bürokrat ile burjuvazi birleşirken, 1960 öncesinde bürokrat devrimciler içinde yer alan sol devrimciler, gelişen yeni devrimcilerle birlikte, bu egemen sınıflara karşı çıktı. Bu açıdan, 1960 sonrasında, değişik sınıflar ve akımlar arasında yeniden bir oluşum kendisini gösterdi. Yeni sol devrimciliğin en geliştiği ortam ise, gençlik içindeydi. Bu durumda, işbirlikçi burjuva iktidarıyla birleşip, sol devrimciliğe karşı çıkan üniversitenin, sol devrimci gençlikle karşı karşıya gelmesi, yeni oluşum içinde, kaçınılmaz bir zorunluluktu. Biçimsel devrimcilik çerçevesinde gerçekleştirilen, öğretici - öğrenci işbirliği, gençlik gerçek devrimciliğe yönelince doğal olarak ortadan kalktı.

Üzerinde durulması gereken soru, bu noktada şöyle ortaya çıkmaktadır: Üniversitenin bürokrat öğretici kadrosu, neden sol devrimci kuşaklarla çatışmak, işbirlikçi burjuva yanında yeralmak gereğini duydu neden sol devrimci akıma genellikle katılmadı? Bu sorunun cevabını değişik etkenlerde bulmak mümkündür. Örneğin, yıllar yılı batı taklitçisi bir bilim anlayışı içinde, batıyı aktarmağı yeterli gören bir çok öğretici, artık üniversiteden öğreneceği birşey kalmamış, üniversite dışında çok daha bilime uygun kendini yetiştirmek imkanını bulan öğrencisi karşısında yetersizliğini eksikliğini, yeteneksizliğini somut olarak görmüştür. Yeni akımlar, onu alışılmışın dışına itmiş, yeni alanlara yönelmek zorunda kalmış, bunları yapacak gücü bulamayınca da, yeni akımlara düşman olmuştur. Fakat sorunun esas cevabını, üniversite kadrolarının sınıfsal yapı ve niteliklerinde bulmak mümkündür. Bürokrasi, kendi çıkar alanına dokunulmadıkça devrimcidir, bu açıdan da devrimciliği toplumun ekonomik ve sınıfsal yapısının değiştirilmesi anlamını taşımamaktadır. Türkiye'nin tarihsel gelişim doğrultusu içinde bürokrasi diğer bir sınıfın yandaşı olmayı değil, doğrudan doğruya iktidarı elde bulundurmayı istemektedir. Bu açıdan, sınıfsal anlamda devrimcilik bürokrat sınıfa ve uzantısı üniversitinin bürokrat kadrolarına ters düşmektedir. Kaldı ki, 1960 sonrasında, 1950 - 1960 döneminde dahi görülmemiş bir hızla, sömürgeleştirilme gelişmiştir. Bu gelişim, üniversite kadrolarına da bilimlerini sürebilecekleri kârlı bir piyasa sağlamıştı. Ayrıca, 1961 Anayasası'na göre kurulan iş ilişkileri sisteminde, toplu sözleşme, hakemlik, uzlaşma kurulu üyeliği v.s. gibi büyük paralar getiren iş alanları açılmıştı. Nihayet özel okullar sistemi, bütün öğretim üyeleri için kârlı bir iş olarak beliriyordu. Bu ve buna benzer ekonomik yapı değişimleri, öğretici kadroya bilimlerini sürecekleri yeni bir piyasa sağlarken, kendilerinin düzenle kaynaşmalarına da yol açıyordu. Düzenle kaynaşmışlık ise, bu kadroların sol devrimci akımlara cephe almaları zorunluluğunu doğuruyordu. İşbirlikçi burjuvanın montaj kuruluşunun hukuk müşaviri, avukatı, ticari ve mali danışmanı olan hoca için, montaj işletmelerine, emperyalizmle işbirliğine son verilmesi konusundaki istekler, elbetteki korkutucu, endişe vericidir. Bu açıdan, 1960 öncesinin biçimsel devrimcisi, sol devrimcilerin karşısına çıktığında, en masum reformcu tezleri dahi Mao'culukla nitelendirdiğinde buna şaşmamak gerekir.

Üniversitenin kadroları, toplum yapısıyla kaynaşıp, sol devrimciliğe karşı cephe alınca, üniversite ile işbirlikçi burjuva iktidarı arasında da bir çelişki kalmamaktadır. İşbirlikçi burjuva, üniversite temel ekonomik sorun ve yapıya karşı çıkmayınca, kendisini bir endişe kaynağı olarak görmemektedir. Buna karşılık, iktidar kendisine, kitap ticareti yapabilmek, kendi sınıfsal eğitimini gerçekleştirmek, bilimi en kârlı bir biçimde piyasaya sürebilmek anlamında üniversite muhtariyetini tanıyınca, üniversite de, iktidarla çatışmak gerekliliğini duymamaktadır. Gerçek bir bilimsel özgürlük ve muhtariyetin olmaması ise, üniversitenin egemen güçlerinin umrunda değildi. Bu çerçeve içinde, iktidar - üniversite kaynaşması kendisini gösterirken, 1960 öncesinin biçimsel devrimci kadrolarıyla, burjuvadan yana tutucu kadroları da kaynaşmışlar, birbirleri ardından alay edip, ateş püsküren hocaların dost oldukları, ortak bir biçimde sol devrimcilere karşı çıktıkları görülmüştür. Üniversite artık siyasi iktidar için bir problem değil, bir yandaş güçtür. Reform tasarısı parlamentoda kuşa benzetildiği zaman bu davranışı protesto eden ve salt siyasi iktidara yönelmiş bulunan sol devrimci tepkiye katılan gençleri, üniversite sorumluları polise dövdürtmekle, siyasi iktidarın yandaşı olduğunu açık seçik kanıtladı. Kimbilir, belki siyasi iktidar da, üniversite sorumlularının bu davranışını, kendilerine bir iki kârlı iş sağlayarak mükâfatlandırmıştır da.

Üniversitenin nitelik, eğilim ve yapısını, toplumun siyasi yapı gelişimi içinde inceleyince görüyoruz ki, üniversite gerçek anlamında, halkçı demokratik ve bilimsel gerçeklere saygılı bir yapıyı hiç bir zaman kazanamamıştır. Diğer bir deyişle, Üniversite hiç bir zaman mevcut olmamıştır. Dikkat edilecek olursa, genç devrimcilerin üniversitede gerçekleştirilmesini istedikleri reformların konusu olan uygunsuzluklar daha başlangıçtan bu yana mevcuttur. Belki bir laf eden çıkar diye, çağdaş gelişim ve görüşleri kitabına yazmaktan ve öğrencisine okutmaktan korkan öğretim üyesi üniversiteye yeni mi girmiştir? Marksist felsefeyi **«idealist felsefe»** bölümünde okutan hoca yeni mi hoca olmuştur? 125 lira kazanabilmek için belki de bir kişinin yıllarca hapis yatması sonucunu doğuracak nitelikdeki başkalarının yazdığı bilirkişi raporlarını hiç okumadan imzalayanlar yeni mi türedi? Milli Emniyet yeni yeni mi üniversiteden bazı hocaların bilirkişi yapılması için adli organlara tavsiyelerde bulunmağa başladı? Eskiden Türkiye sorunları, sorunların, çözümyolları, çağdaş gelişim ve ilişkiler okutuluyordu da, yeni yeni mi bundan vazgeçildi? Yeni yeni mi 1925 yıllarında yazılmış, artık batıda bile okunmayan kitapların türkçeye aktarılması bilim olarak piyasaya sözülme-

Demokratik bir üniversite öğrencinin de yönetime katılmasıyla gerçekleşir

ğe başladı? Emperyalist uşaklarının öldürdüğü Vedat Demircioğlunun kırmızı zemin üstündeki resmi Bayazıt Kulesi'ne çekildiği zaman, vatan, millet, Sakarya nutku çekip, diğer yandan Türk işçisinin kurşunlanmasına, sefil bırakılmasına, dövülmesine yol açan işbirlikçi burjuvanın montaj işletmelerinin avukatlığını yapan, bunu yaparken de kendi kitabında yazdıklarının aksini mahkemelerde savunmaktan çekinmeyen öğretim üyeleri yeni yeni mi bu işe başladılar? Üniversiteden fazla telif hakkı alabilmek için kitabının sahifelerini şişiren, sahife başına kelime çok düşsün diye 8 puntoyla dizilmiş dip notlarını uzattıkça uzatan öğretim üyeleri yeni mi kitap yazmağa başladılar? Sol eğilimli öğretim üyelerini üniversite kadrolarına almamak için en pespaye dedikodu ve kulisleri yapmak, iftiraları atmak, Danıştay kararlarını dinlememek yeni bir oluşum mu? Çağdaş gelişimlere eğilen, bilimsel gerçekleri aksettiren bir ders kitabı yazdı diye Tunaya'yı gerici basına jurnal eden ,onu suçlayan, diğer devrimci öğretim üyelerini devlete ve gerici basına jurnallamakla ömür tüketen öğretim üyeleri bu üniversitenin öğretim üyeleri değil miydi?

Daha çok uzatabilirsiniz bu soruları ve bütün bu soruların karşısında düşündüğümüzde, şu gerçekle karşılaşırız ki, bütün bu çirkeflikler ta eskiden bu yana mevcuttur. Bu satırların yazarı olan öğretim üyesi, fakülte meclisinde, şimdi dekan olan birisinin VI. Filo'yu misafir sayıp buna karşı yürütülen protesto hareketlerini suçlaması karşısında, VI. Filo'nun misafir sayılamıyacağını, ülkemizi sömüren Amerikan emperyalizminin somut görüntüsü olduğunu söylediği zaman, kurul çoğunluğunun tepkisiyle karşılaşmış ve susturulmuştu. Bu sırada, öfkeli bir öğretim üyesi, **«bu politikadır, bilim artık yapılamıyor, otuz yıldır bu çatı altında böyle söz söylenmedi»** diye bağırıyordu, ve, o günün en gerçekçi sözü de bu olmuştu. Sosyal bilim okutan bir fakültede, Türkiye'nin emperyalizmle ilişkisi bilim dışı sayılıyor, ikinci elden kitapların aktarılması bilim olarak kabul ediliyor ve otuz yıldır üniversitenin hep yerinde saydığı da, bilinçsiz de olsa, itiraf ediliyordu. 1968 işgalinden sonra, üniversitede kurulan reform komisyonlarından Hukuk Fakültesi'ne ait olanı, yeni bir ders programı önerisi ve taslağı getirmişti. Bu taslakta, geri bıraktırılmış ülkelerin sorunları, çağdaş siyasal sorunlar, geri bıraktırılmış ülkelerde siyasal ve hukuksal yapı, siyasi düşünceler tarihi v.s. gibi yeni ders konuları yer alıyordu. Fakültenin çoğunluğu, bu derslere gereklilik olmadığını savundular ve doğal olarak bu tasarı gerçekleşemedi. Üniversitedeki bilim anlayışı, hâlâ bilmem hangi maddedeki hangi kelimenin ne anlama geleceği hususunda sahifelerce palavra atmaktan ibareti ve çağımızın geri bıraktırılmış bir ülkesi için tek ve gerçek bilimsel konu olan **«emperyalizmle ilişkiler, geri bıraktırılmışlık»** konuları bilim dışı, politika, bir umacı olarak kabul ediliyordu.

Çok kısa olarak değinmek olanağını bulduğumuz ve üniversitedeki durumu eğilimleri saptamağa yönelmiş oluşumlar dahi göstermektedir ki, üniversite zaten yoktu, biz onu var sanıyorduk. Üniversite zaten Türkiye'yle ilgili, halktan yana değildi ki, biz farkında değildik. Yeni olan olgu, bizim yavaş yavaş üniversitenin olmadığı gerçeğinin bilincine varmamızdır. Burada itiraf edilmesi zorunlu olan bir gerçek daha vardır ki, o da, halkın, üniversitenin kendinden yana olmadığını, bizlerden çok daha önce görüp tesbit etmesidir. Menderes, üniversite hocalarına **«kara cübbeliler»** dediği zaman, halk üniversiteyi kendisine yabancı bulduğu, kendi dışında kabul ettiği için, Menderes'i alkışlıyordu, Üniversiteye karşı çıkıyordu. 12 Şubat 1969'da üniversiteyi basan yığın, menfaat çevrelerince, din adına aldatılmış olmakla beraber, **«Üniversiteye kimse giremezmiş ha, halk girsin de bakın nasıl girermiş»** diye bağırırken, haklı olarak, üniversiteye karşı yıllardır biriktirdiği düşmanlığı, üniversitenin kendisine olan yabancılığını dile getiriyordu ve bize **«derya içindeki mahi»**lerden çok daha iyi bir biçimde üniversitenin niteliğini tesbit ettiklerini gösteriyorlardı.

Bugünün koşulları içinde, öğretim üyeleri - öğrenci bölünmesi kadar, öğretim üyeleri arasındaki bölünme de kaçınılmazdır. Eskinin çıkardan pay alma nedeniyle beliren klikleri, bugün, üniversitenin temelden değiştirilip, değiştirilmemesi, gerçek anlamda devrimci olup olmama bölünmesine yerini bırakmıştır. Şunu da itiraf etmek gerekir ki, bugün üniversite içinde azınlıklıkta olan devrimci öğretim üyeleri, üniversitenin olmadığını, ancak, genç devrimci kuşakların devrimci eylemlerinden sonra öğrenebilmiştir. 1968 haziranındaki işgal ve onu izleyen reform çalışmaları bu konuda ilk aydınlatıcı olgudur. Öğrencinin reform isteklerinde yüzde seksen haklı olduklarını düzenle kaynaşmış, tutucu öğretim üyeleri dahi kabul edince, reform komisyonları kurulmuş ve genellikle devrimci kanattan olan öğretim üyeleri, saf saf, üniversitede reform yapılabileceğini sanarak çalışmalara girişmişler ve bir kez daha oyuna gelmişlerdir. Bu saf kişiler, reform çalışmaları görüşülmeğe başlanınca, karşılarında tutucu bir cephenin oluşturulduğunu gördüler. Eskinin birbirine kişisel nedenlerle dargın kişileri dahi, reforma karşı çıkışta birleşmişlerdi. Ne zaman ki, reform çalışmaları savsaklanıp, uyutulup, tutucu çoğunluk zaman kazanıp içerde ve dış çevreyle ilişkilerini sağlamlaştırıp iktidarı yeniden ele geçirdi, o zaman anladık ki ,gerici bir düzen içinde ilerici bir üniversite kurulamaz, işbirlikçi bir düzenle kaynaşmış üniversite, reformu kabul etmez, yabancı bir organ gibi onu atar. Bunu anladık ve fakat bunu anlamamız için Vedat Demircioğlu, Mehmet Cantekin, Atalay Savaş, Taylan Özgür gibi devrimci kardeşlerimizin kanlarının dökülmesi gerekti. Bunu anlamamız için, VI. Filoyu misafir sayıp, antiemperyalist çıkışları suç sayan bir kişinin dekan olması gerekti. Bunu anlamamız için, polisin üniversite içine davet edilip, öğrencinin dövdürülmesi gerekti. Bunu anlamamız için, devrimci öğrencilerin üniversite sorumlularınca polise ihbar edilmesi gerekti. Evet biz gerçeği kavradık artık ve fakat bu gerçek bize çok pahalıya patladı.

Sayın hocam Tunaya, söz konusu yazısında, üniversite yöneticilerinin öğrenciyle anlaşma, müzakere ve basiret yolunu bırakarak, sertliğe kayışından yakınıyor. Gerçekte bu konuda da aldanan biziz, yoksa, temelde değişen birşey yok. Tutucu çevre, güçlenmek, kendine destek bulabilmek, siyasi iktidarla daha güçlü anlaşma kurabilmek, zaman kazanabilmek için uzlaşıcı gözüktü ve desteği de bulunca, polisle birlikde devrimci kanada karşı hücuma geçti. Üniversite sorumlularının yetiştirmek istedikleri öğrenci modeli, yumuşak başlı, sadece kendisine öğretileni öğrenen, çağdaş sorunlarla ilgisiz, dersi dışında birşeyle ilgilenmeyen, eyyamcı öğrenci tipiydi. Bu tip, işbirlikçi kapkaç düzeninin arzuladığı robor, düzene yatkın aydın modeliydi. Üniversite kaynaştığı işbirlikçi düzenin gerektirdiği aydın modelini yetiştiren bir alet olmak durumundayken, istenilen modelin ve çizginin dışında devrimci modeller elbetteki onu rahatsız edecekti ve bu devrimci model gelişip, güçlendikçe, dialektik bir şaşmazlıkla, üniversite de bu modele karşı tepkisini artıracaktı(3). Nitekim de öyle oldu. Üniversite, devrimci gençliği, derslerinde başarısız, komünist, anarşist ve marksist üniversite kurmak(4) isteyen kişiler olarak halka tanıtırken, AP iktidarından farklı bir davranış içinde de değildi. Gerçekte, halk için savaşan devrimcileri, halkın henüz bilinçlenmemesinden yararlanarak, ona jurnallıyor ve halkın sırtından bir sömürüyü gerçekleştiren düzenle kaynaşıyordu. Son seçimlerde tek sol partinin uğradığı başarısızlığı, solun zaafı olarak kabul edip, üniversitenin sol devrimci gençliğe daha sert bir şekilde tepki göstermesine tanık olursak hiç şaşmamamız gerekir. Fakat, böyle bir yorum yaptığında bu sefer aldanan, üniversitenin tutucu çevreleri olacaktır.

Artık bir gerçeği görmemiz zorunlu: Üniversite ile düzensel yapı arasında kopmaz bir ilişki mevcuttur. Düzen böyle kaldıkça, bu düzenin üniversitesi de bundan başka olamaz. Üniversitedeki reform istekleri, genel ölçüde, düzenin değişmesine bağlıdır. Düzenin değişmesine ise, işbirlikçi iktidarların yandaşı olan, özel okul, kitap ticareti yapıp, bu düzenin sağladığı piyasaya bilimi sürmüş öğretim üyesi de karşı çıkar. Reform, düzenin sağladığı imkanlardan faydalanmamağa, bilim piyasasını ortadan kaldırmağa yönelirse, bu reform baltalanır. Kendi çıkarına dokunmayan değişimlere evet diyen öğretim üyesi, kendi çıkarı söz konusu oldumu, hayırı çekiverir. Öyleyse, bilimin piyasasını ortadan kaldıran bir düzenin gerçekleştirilmesi olmadıkça, üniversite değişmez. Üniversite ile düzen arasındaki paralellik, düzene karşı çıkmadan, üniversitede reformun hayal olduğunu kanıtlamıştır artık. Üniversite çapında reformcu eylemlere bel bağlamak, sadece yeni aldatılmalara düşmekten başka bir anlam taşımaz. Zorunlu olan üniversite çapında reform değil, yurt çapında devrimdir. Üniversite içindeki devrimcilerin de, üniversite dışı devrimcilerin de, üniversiteden düzene karşı bir baskıyı beklememek, üniversitenin bürokrat korkaklığından yararlanarak, onu devrime itmek konusunda üniversiteye baskı yapmaları zorunludur. Bu ise, yurt çapında devrimci güçlerin gelişip, güçlenmesine bağlıdır. 1969 haziran ayında, Milano üniversitesi Ord. proflarından Trimarchi, devrimci öğrencilerini polise ihbar edip (aynen bizde olduğu gibi), onların tutuklanmalarına yol açtığı zaman, 13 Haziran 1969 günü, Milanoda bütün işçi, öğrenci ve halk kuruluşları muazzam yasal gösteri yaparak üniversiteyi protesto etmişlerdi (bizde olmayan da işte bu). Bu gösteriye, işçi, gençlik ile birlikte, aynı üniversitenin bir çok öğretim üyesi de katılmıştı. Bilmem artık Milano üniversitesinde yeni Trimarchi'ler çıkabilir mi?

Sorunlara bu açıdan bakınca, öğretim üyeleri - öğrenci ve öğretim üyelerinin kendi içlerinde çıkan çatışmalar, toplumsal yapının, sınıfsal ilişkilerin zorunlu kıldığı doğal çatışmalardır. Gençliğin devrimci eylemini antiemperyalist çıkışını, batı taklitçiliğinden kurtulamıyarak, yine Markuzeci tezlerle yorumlamağa çalışmak, gençliğin kişisel bunalımları ile açıklamağa kalkışmak, hem yanlış ve hem de geri bıraktırılmış ülke gerçeklerini saklamak anlamına gelir(5). Devrimci gençliğimiz, antiemperyalist, antikapitalist devrimci eylemiyle, bizlere çok şey öğretmiştir ve onun bize öğrettikleri, bizim onlara öğrettiğimiz sözüm ona bilimsel şeylerden de çok daha gerçek ve değerlidir. Bu açıdan bir öğretim üyesi olarak devrimci öğrencisini desteklemek, bir talebeden yana olup olmama, talebecilik yapıp yapmama sorunu değildir. Öğretim üyesinin, devrimci gençlikden yana olup olmaması, antiemperyalist olup olmaması, devrimci olup olmaması demektir ve biz kendi payımıza, elimizden geldiği, gücümüzün yettiği ölçüde devrimci ve antiemperyalist olmağa çalışacağız.

---

3) Tunaya, Ankara Üniversitelerinin daha devrimci oldukları, İstanbulun gösterdiği sert tepkiyi onların göstermediğini belirtiyor. Bu fark İstanbul Üniversitesinin, iş imkanlarının ve işbirlikçi işletmelerin İstanbulda daha çok olması nedeniyle, mevcut düzenle daha sıkı ve çok ilişki kurmuş bulunmasıyla yorumlanabilir.

4) Devrimci öğrencinin Marksist Üniversite kurmak istediği yolundaki sav kadar komik bir sav olamaz. En müptedi bir marksist dahi bilir ki, bu denli gerici geribıraktırılmış bir kapitalist düzende marksist üniversite kurulamaz. Nitekim öğrenciler, her zaman, şiar olarak «demokratik üniversite» tezini işlemişlerdir.

5) Nitekim, Markuse, kendisi de, 1969 yazında Romada verdiği konferansda, kendi tezlerinin gelişmiş, kapitalist batının tüketim toplumları için geçerli olduğunu, geribıraktırılmış ülkelerin kendilerine özgü yapıları nedeniyle aynı görüşleri bu toplumlar için uygulanamıyacağını belirtmiştir.

Amerika'daki askeri iktidar

Kapitalizmin Son Aşaması PENTAGONİZM

● **Bugün Amerika'da siyasi iktidarın da üstünde,** «sanayici - asker kompleksi»**nin meydana getirdiği bir Pentagon iktidarı vardır... Pentagon kendi ülkesini ve vatandaşlarını soyduğu gibi, savaş sanayiini ayakta tutmak, daha çok vurgun vurabilmek için dünyayı kana boyamaktan da çekinmemektedir. Pentagon'un darbesine uğrayanlardan biri olan eski Dominik Cumhurbaşkanı Juan Bosch buna «PENTAGONİZM» adını vermektedir. ANT'ın bu hafta yayınlanan «PENTAGONİZM» kitabında bu üst iktidar mekanizmasının içyüzü, bütün çıplaklığıyla anlatılmaktadır.**

JUAN BOSCH

DÜNYANIN birçok yerinde hâlâ emperyalist ülkelerle sömürgelerden söz ediliyorsa, bu **emperyalizm'in yerini pentagonizm'e** bıraktığını henüz tam olarak anlamamış olmamızdan ileri gelmektedir.

1939 - 1945 harp yıllarının sonuna kadar uzanan en güçlü çağında emperyalizm vakıası, sömürgeler fethederek, bu sömürgelere sermaye ihraç ederek ve kendi yurdundaki sanayi dalları için gerekli hammaddeleri buralardan sağlayarak varlığını hissettirirdi. Bu sömürgeler, aynı zamanda, metropolün sınai üretimi için el altındaki hazır pazarlardı. Böylece sömürgelerin iktisadi hayatıyla metropol kopmaz bağlarla bağlanıyor, bu da siyasi uydulukla tamamlanıyordu.

Emperyalizm adını verdiğimiz vakıanın bu kısa tanımına göre, sömürge, sermaye yatırım sahası, aynı zamanda, kazançların birikme merkezidir. Emek ucuzdur. Düşük fiyata hammadde bulunmaktadır. Metropol bankaları için daha az parayı, daha kısa vadede, daha yüksek faizle işletme imkanı vardır. Metropolden sömürgeye ticaret kontrol altındadır. Ama metropolde imal edilen mallara, nakliyat dolayısıyla öyle fiyat bindirilir ki, bunlar bizzat sömürgede bulunan metropol yurttaşları için bile hayli pahalıya gelir. Bu ekonomik bağımlılığın sonu şuna varır: Sömürgedeki bir emekçi iş saati başına mesela on birim para alırsa, kendisinin veya aynı metropole bağlı kendi gibi bir başka sömürge emekçisinin çıkardığı hammaddenin metropolde işlenmiş halini satın alırken, bu mala harcanan iş saati başına elli birim para öder. Demek ki, bu işçi, kendi ödediğinden beş kere daha az paraya çalıştırılmıştır.

Bir sömürgenin fethi ve bağımlılığının sürdürülmesi, askeri bir gücün devamlı müdahalesini gerektirir. Bu da, bu işe ayrılmış fonlarla, silah sanayii ile, sömürgeler için sivil yönetici ve memur yetiştiren uzmanlaşmış okullarla, sömürge topraklarında döndürülen savaş dolaplarına uygun sahte kahramanlık havasını yaratacak şairler, müzisyenler, ressamlar, gazeteciler ve hatiplerle sağlanır.

Oysa bu hava silinmiştir bugün. Günümüzün çocukları sömürge ordularının yüzlerini sadece gravürlerde, kitaplarda ve geçmiş zamanları konu alan filmlerde görüyorlar.

Emperyalizm, çoktan maziye karışan bir çağın gölgesiydi, buna rağmen bir düşünce tembelliği içinde onu hâlâ varsayıyoruz ve yeryüzünün şu veya bu ülkesini emperyalist olmakla suçlamağa devam ediyoruz. Mademki, diyoruz, bugün insanlığın üçte ikisi kapitalist toplumlarda yaşamaktadır ve mademki Lenin, emperyalizmle kapitalizmi bir bütün halinde görmüş ve emperyalizmi, o günün gerçeği içinde tamamen haklı olarak, kapitalizmin en son merhalesi olarak vasıflandırmıştır, öyleyse emperyalizm hâlâ mevcuttur. Kuruntu... Emperyalizm çoktan yokoldu ve kapitalizm, o yokolduktan sonra da yaşamakta.

Peki, yokolan emperyalizmin yeri boş mu kalmıştır? Hayır... Emperyalizmin yerini bugün kendinden daha üstün bir güç almıştır; emperyalizm yerini **pentagonizm'e** bırakmıştır.

Sanayi kapitalizmi, gelişme çağında, teknisyenlere muhtaçtır, «**bilgin**»lere değil artık. Bilginlerin kapitalizme asıl fayda çağı 19. yüzyılın sonlarıydı. Bilim kapitalizmin hizmetine girer girmez ona, dev sermayeler biriktirecek o kadar rahat, o kadar çok, o kadar zengin kaynak vermiştir ki, bunların yanında basit sömürge zenginlikleri çocuk oyuncağı kalır. Bilginlerin çalışmalarına el attığı sıralarda, sanayi kapitalizmi, hızla gelişme yoluna girmişti. 1914 - 1918'in savaş yıllarından itibaren başlayan bu gelişme İkinci Dünya Harbiyle birlikte önceden tahmin edilemiyecek bir merhaleye erişti. Atom çağının eşiğinde o, 1939 yıllarına kadar tanıdığımız biçiminden öylesine farklı hale gelmişti ki, tarihi bir deyimle ifade edersek, artık yirminci yüzyılın değil, yirmi birinci yüzyılın malı olmuştu. Günümüzde kapitalizm, **çok - gelişmiş** kapitlizmdir. Kapitalizmin bu yeni türünün, artık, hammaddeyi ucuza getiren ve imal edilmiş malların yüksek fiyatla tüketilmesini sağlayan sömürge bağımlılıklarına ihtiyacı yoktur. Kapitalizmin emperyalist çağında söz konusu olan bu iki unsuru on katıyla telafi edecek imkanları, **çok - gelişmiş** kapitalizm, kendi içinde yaratıyor. Çok - gelişmiş kapitalizmin devleşmiş sınai tesisleri, bilimsel gelişmenin yarattığı imkanlardan faydalanarak, en gerekli olanından başlayıp bütün hammaddeleri insanlığın o güne kadar bilmediği yollardan çok düşük bir fiyatla elde edebiliyor. İyi evsaflı, bol, dayanıklılığı bilimle denenmiş bir sürü hammadde... Bunlar üretimde hayali rakamların gerçekleşmesine imkan veriyor; ayrıca sadece üretim artıklarının yeniden üretime sokulmasıyla bir sanayi kolunun gerektirdiği asgari iş bünyesi yaratılıyor. Öte yandan temel üretim malları üstünden elde edilen büyük kârlar, bir yandan mevcut tesisleri büyütürken, bir yandan da yenilerinin kurulmasını sağlamakta. Bu ardı kesilmeyen sürecin sonu, kapitalizmin tarihinde bugüne kadar görülmemiş yoğunlukta bir üretim gücüne varmıştır. Bu yüksek verim sayesinde çok - gelişmiş kapitalizm, çok yüksek ücretler verebilmektedir. Ücretlerdeki bu artım, sadece milli sınırlar içinde öyle bir satın alma gücü artışı doğuruyor ki, bunun sonunda meydana gelen sermaye birikimini, en ateşli sömürge akıncıları, hem de en parlak zafer günlerinde, akıllarının köşesinden bile geçirmemişlerdi.

Sömürgelerle metropoller arasında yepyeni ilişkilerin doğduğu De Gaulle'ün sömürge tasfiyeciliği ve Britanya İmparatorluğu'nun Commonwealth'ı gibi, günümüzde bu durum, kapitalizmin en gelişmiş ülkesinde, emperyalizmin henüz soğumamış yerini kapacak olan yeni bir vakıanın doğmasına sebep oldu: PENTAGONİZM. Emperyalizm epey zamandır yeryüzünden silindi gitti, öyleyse onunla birlikte onu ifade eden kelime de hayatını tamamlamış demektir. **Artık Latin Amerika'da, Asya'da, Afrika'da ve yeryüzünün bütün az gelişmiş ülkelerinde, hakim olan, Lenin'in, kapitalizmin en son ve en ileri merhalesi olarak tanımladığı ihtiyar emperyalizm değildir. Şimdi karşımızdaki canavar, çok - gelişmiş kapitalizmin yarattığı pentagonizm'dir.**

Pentagonizm, emperyalizmin bütün özelliklerine sahiptir; hem de en yıkıcılarına, en eziyet vericilerine... Fakat emperyalizmin o kadar ileri bir şeklidir ki, aralarındaki fark, günümüzün çok-gelişmiş kapitalizmiyle ondokuzuncu yüzyılın sanayi kapitalizminin arasındaki fark gibidir. Daha şemalaştırıp ifade edersek, diyebiliriz ki, pentagonizm emperyalizme etki sahası ile değil, etkilerinin mahiyeti bakımından benzer; 1870 Fransa - Prusya harbinde kullanılan sahra topunun Hiroşima'ya atılan atom bombasına benzemesi gibi. İkisi de ölüm getirir, ama ölüm sayısı birbiriyle aynı olmaktan çok uzaktır.

Pentagonizm, bu benzeşmeye rağmen, en karakteristik çizgisi bakımından emperyalizmden belirli şekilde ayrılır; yani sömürgelerin fethi ve orada meydana getirilen iktisadi sömürü bakımından. Pentagonizm'in, kendi öz yurdu dışında sömürgeleri istismar endişesi yoktur. Ana yurdundaki sömürüsünü elverişli hale getirebilmek için, pentagonizm kendi metropolünü sömürgeleştirir. Bunu yaparken, aynen bir başka ülkenin sömürgeleşmesinde kullanılan askeri usullere başvurmak lazımdır. Bu durumda, silahı kendi öz halkına doğrultamıyacağına göre, metropol ordularını alır, başka kıtalara taşır. Yabancı topraklara saldırmak için metropol ordularını yola düzmek daha önce de emperyalizmin geçmiş çağlarında da vardı; bundan dolayı emperyalizmin şimdi de var olduğu düşünülebilir. Ama bir yanılgı olur bu. Çünkü, askeri gücünün kullanılması değil, kullanılış hedefidir, değişen...

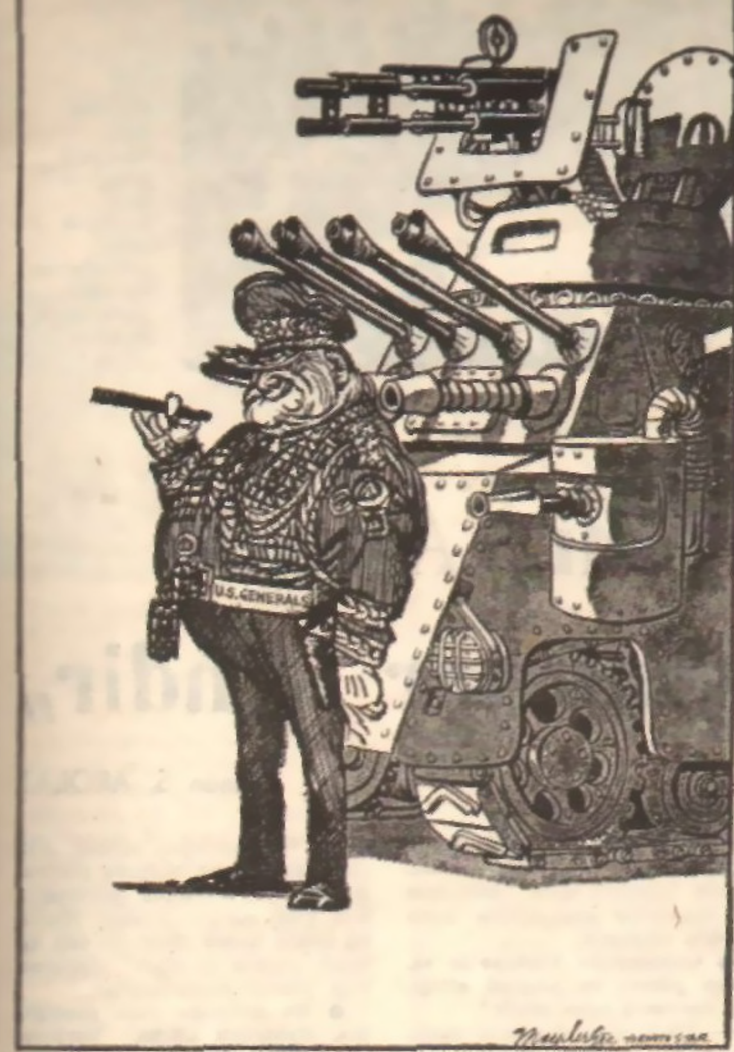
Pentagonist bir ülkenin orduları, sömürge topraklarının fethi için harekete geçmez. Savaşın gayesi başkadır artık. Uzak bir ülkede değil, anayurtta, pentagonizmin metropolünde iktidar sağlamak. Şimdi mesele, fazlalaşan kapitallere yurt dışında elverişli yatırım sahaları aramak değil, harp sanayii üretimi için harekete geçirilmiş

Dağ Fare Doğurdu

Başkan Nixon'un üç hafta öncesinden açıkladığı ve o gün bu gün Amerika'da olduğu gibi bütün dünyada da büyük merakla beklenen televizyon konuşması nihayet ayın ilk pazartesi gerçekleşti. Nixon'un «Vietnam Barışı» **konusunda** «yeni hiçbir şey» **ileri sürmediği doğudan batıya yaygın bir kanı. Gerçekten de Amerikan Cumhurbaşkanı, en çabuk şekliyle Vietnam'da barışın gerçekleşmesini isteyenleri tıpkı selefi Johnson gibi ve bir kez daha hayal kırıklığına uğratmıştır. Amerikan Cumhurbaşkanının barış planı olarak ileri sürdükleri aslında, savaşın sürdürülmesini tezgahlamaktan ve bunu Amerikan kamuoyuna kabul ettirme çabasından başka bir şey değildir. Başkan'ın Amerikan kuvvetlerinin Vietnam'ı terketmesi için gerekli gördüğü şartların Paris görüşmelerindeki gelişme, Vietnam'da «düşmanın faaliyetleri», Güney Vietnam kuvvetlerinin Amerika çekildikten sonra yine «düşman» Amerikalıların yerini alabilecek güce eriştirilmesi, bizzat Amerika'nın tutumuyla daha uzun süre gerçekleşmesi imkansızlığı düşünülürse, Vietnam barışının bir kez daha** «düyuna kaldığına» **hükmetmek gerekir. Üstelik Nixon, Amerikan askerlerinin ne zaman ve ne miktarda çekileceklerini de açıklamaktan kaçınmaktadır.**

Dıştaki muarızlarını iyi niyetlerine inandırmıyacağını peşinen kabul eden Amerikan Cumhurbaşkanı, le Monde'un başyazısında altını çizdiği gibi «hiç değilse içerdeki savaşı kazanmak» **yolunu seçerek, Amerikalılara Vietnam'daki bir hezimetin aşağılayıcı yanlarını hatırlatarak barış konusunda** «aceleci» **olmamalarını anlatmaya çalışmaktadır. Ne var ki Amerikan kamuoyu şimdiden kaynamaya başlamıştır. Buna Edward Kennedy gibi politikacıların muhalefetini de, Batı dünyası kamuoyunun baskısını da katmak gereklidir. Öte yandan başta Hanoi, Vietnam Kurtuluş Cephesi ve Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerin tümü Nixon'ın yutturma taktiği karşısında kesin tavır takınmışlardır.**

Evet dağ fare doğurmuştur. Amerika Vietnam politikasındaki samimiyetsizliğini bir kez daha belgelemiş, savaş makinası Pentagon bir kez daha ağırlığını hissettirmiştir. Kısaca iş gene Hanoi'nin, Güney Vietnam Kurtuluş Cephesi'nin kahraman savaşçılarının çelik direncine kalmıştır. Eninde sonunda Amerika'yı bu direnç dize getirecektir.

sayısız kaynakları kullanmaktır. **Kâr, silahların ateşlendiği değil, imal edildiği yerdedir.** Bu kâr pentagonizmin metropolünde sağlanır, ona boyun eğen ülkede değil. Bombardıman uçaklarıyla ilgili bir sözleşme, en zengin maden bölgesinin ele geçirilmesinden daha çok, hem de çok daha kısa sürede kâr getirir. Sözleşme imzalanır imzalanmaz para avucunun içindedir: Yani pentagonist iktidarın güdüldüğü merkezin kasasında. Askeri harekat pentagonist ülkenin çok uzaklarında meydana geliyor ama, uçaklar ülkenin içinde yapılıyor; ülkenin içinde sağlanıyor dev kazançlar. Servetler ülke halkının sırtından çıkarılıyor. Bu ülke sadece metropol, sadece anayurt olmaktan çıkmıştır artık, pentagonist iktidarın koşu alanı haline gelmiştir.

Pentagonist ülke insanı bir sömürge insanı gibi sömürülmektedir bugün. Zira fabrika sahiplerini zenginleştiren, bombardıman uçaklarını vergileriyle ödeyen odur. Böylece metropol en âlâ sömürgeyi kendi yurdunda bulur. Orası hem metropoldür, hem sömürge. İnsanlığın şimdiye kadar tanımadığı bu ikiçelik bizi bu durumu tanımlayacak yeni bir terim bulmaya zorluyor. Artık söz konusu olan eski sömürge imparatorlukları değil. Çünkü kârların birikimi için sömürge toprakları zaruri değil bugün. Bu kârlar metropol ülkesinin sırtından sağlanıyor. Öyleyse karşımızdaki, hem sömüren metropoldür, hem de soyulan sömürge. Artık söz konusu olan bir başka şeydir: **«Anayurt sömürgesi».**

Şüphesiz müteveffa emperyalizm de silah fabrikaları sahiplerine kazanç sağlamaz değildi. Ama uzun vadeli bir satış üzerinden peşin verilen komisyonlarıyla bu kazançlar, bir anlamda, varabileceği son sınırına dayanmıştı. Gerçekten de o zamanlar kapitalistler -ve emperyalist ülkeler hükümetleri- askeri teçhizat satışıyla anında gerçekleşen kâr yolları aramıyorlardı, sömürge topraklarının işgali sonunda doğacak uzun vadeli yatırım imkanlarından kazanç sağlamaya çalışıyorlardı.

Pentagonizm, sömürge ülkelerine sermaye bağlıyarak eylemini yürütmez. Pentagonizmin eylemi, emperyalizmin de aynını veya benzerlerini kullandığı bazı askeri metodlarla başlar ama, gayesi başkadır. Pentagonizm için saldırılan veya saldırılacak olan ülke, ister silah, ister insan şeklinde olsun, bir kısım harp malzemesinin harcanacağı bir alandan başka bir şey değildir. En pahalı savaş araçları, mermiler, bombalar, sıhhi malzeme, giyim kuşam, çimento, karargahların inşasında kullanılan her türlü malzeme, yollar, köprüler, askerlerin yiyeceği - içeceği ve askerlerin bizzat kendileri, daha doğrusu bunların büyük bir kısmı, burada tüketilir. Saldırılan ülke, metropolde çoktan satılmış ve kârını yapmış üretim mallarının son hedefidir.

B-52 bombardıman uçaklarının imalatıyla ilgili bir sözleşmenin uygulanışını ele alalım. Böyle bir işe girişirken bir veya birçok bankadan yüzmilyonlarca dolar çekmek lazım. Bunu ancak, doğrudan doğruya veya dolaylı yoldan bu bankaların yöneticisi olan sanayi babaları kolayca yapabilirler. Demek ki, dev siparişler, ancak, geniş mali ve sınai imkanları ellerinde bulunduran, yerine oturmuş büyük firmalara yönelmekte kusur etmiyecektir. İş konusunda **«pentagonizm»**, insanoğlunun bugüne kadar gördüğü en akıl almaz mekanizmadır ve ister istemez, en üst dereceye varmış kapitalist ülkede, **«çok-gelişmiş»** kapitalizmin ülkesinde, kazançları biriktirebilme melekesinin sosyal değerlerin en önünde yer aldığı ülkede ortaya çıkacaktır.

Pentagonizm, emperyalizme oranla birçok yeni imkanlar getirmiştir. Bunlardan iktisadi ve manevi imkanları alabiliriz buraya. Birincisi, iş dünyasının bugüne kadar hayal bile edemiyeceği bir sermaye birikiminin en hızlı ve en emin yolu olmasıdır. Çünkü kazançların bütünü -en azından bütününe çok yakın bir kısmı- harp malzemesi üreticilerinin, bu malzeme daha cepheye gönderilmeden, cebine akmaktadır. Bu açıdan, ancak California altın madenleri, imkanlarının ilkine oranla daha sınırlı oluşunu hesaba katmazsak, bu kadar çabuk, bu kadar kesin kazanç getirebilir.

Pentgonizmin manevi planda getirdiği imkansa, pentagonist ülkenin prestijini zedelenmekten kurtarmasıdır. Zira bu saldırgan ülke bütün dünyaya -bu arada, harp araçlarıyla işadamlarının kazancını sırtından ödeyen, aynı zamanda bu araçları hizmete sokacak ve onları kullanırken ölecek olan askerleri evlatlarından sağlıyan kendi halkına karşı, sömürge topraklarını ele geçirmek için savaşmadığını iddia edebilecektir. Bu da, emperyalist bir gayesi olmadığını söylemekle aynı hesaba gelir.

Gerçi ilk bakışta bu iddia doğrudur, ama en büyük gerçeği de hasıraltı etmektedir: Bir avuç bankacının, sanayicinin, tüccarın, generalin ve politikacının, harbi, çabuk kazançlar sağlamak için yaptığı, bu kazançların sermaye birikimini doğurduğu, biriken sermayenin yeniden yatırıma girerek yeni yeni kazançlara yol açtığı gerçeğini maskelemeğe yarıyan bu iddia, pentagonizm için, işini istediği gibi yürütmesine imkan veren bir propaganda aracı olacaktır. Genç askerler, ülkelerinin emperyalist olmadığına, harbi sömürge ele geçirmek için yapmadıklarına kolayca inandırılabileceklerdir. Daha da ileriye giderek, saldırdıkları ülkenin iyiliği için, onu bir felaketten kurtarmak uğruna ölüme gittiklerini sanabileceklerdir. Meselenin en can alıcı noktası da buradadır. Zira insanları ölmeğe ve öldürmeğe gönderirken onlara şuurlarını donduracak ve kendilerini kendilerine karşı haklı kılacak bir «sebep» daima bulunur.

DIŞ YORUM

Ortadoğu'da geri tepen oyun!

Ortadoğu'da Lübnan yönetimi ile Filistin Kurtuluş Cephesinin fedaileri arasında patlak veren kriz, Arap dünyasını son derece ciddi bir biçimde sarstıktan sonra, Birleşik Arap Cumhuriyetinin inisiyatifi ile hiç değilse şimdilik bir çözüme bağlandı. Bununla birlikte Lübnan'ın işi kan dökmeye kadar vardıran sert davranışının ardında bir Amerikan müdahalesine yeşil ışık yakmak gibi bir ikinci siyasi tuzak ihtimalinin bugün düne oranla daha somut bir biçimde ortaya çıkması krizin tamamen atlatılmadığını göstermektedir.

Aslında mesele çeşitli yanlarıyla Ortadoğu'daki karmaşık durumu içli dışlı gelişmeleriyle birlikte yansıtması bakımından son derece ilgi çekicidir. İlk elde arap dünyasını bir baştan öbür uca sarsan ulusal uyanışın ve bu uyanışın emperyalist cephe tarafından engellenmesini amaçlayan dolaylı yada direkt müdahalelerin ortaya koyduğu kritik ortamda, Avrupa'nın savaş ateşiyle tutuştuğu bir sırada kenarda kalmayı ve savaş ortamından yararlanarak havadan kasalarını doldurmayı beceren İsviçre'ye özenen, bu konuda da hayli başarı sağlayan Lübnan'ın durumu vardır. Arap dünyasında İsrail'in son saldırısından bu yana daha da somutlaşan uyanışın dalga dalga gelişerek emperyalizmle gizli açık, dolaylı yada dolaysız çıkar ilişkileri olan gerici ve tutucu arap yönetimlerini bizzat kendi halklarıyla karşı karşıya getirdiği bir ortamda, Lübnan'ın bu bezirgan politikayı sürdürmesi elbette ki ilanihaye mümkün olamazdı. Nitekim son olaylarda Lübnan Hükümetinin Filistinli vatanseverleri kapının dışına koymayı denediğinde, bu harekete başta gençliği olmak üzere bizzat kendi halkı karşı çıkmıştır.

Lübnan'daki İsviçre avantacılığı özlemcilerinin çatışmayı son derece sert düzeylere götüren eylemleri ve hele Suriye'nin Lübnan sınırına yığınak yaptığını ileri sürerek istilaya uğrayacakları yaygaralarının hedefi ise, eski tatlı kârlar ortamının geri geleceği hesabına dayanan bir Amerikan müdahalesi özleminden başka bir şey değildi. Böyle bir durumda yada «tarihin» bir yeni «tekerrüründe» emperyalist maşası İsrail'in bezirgan politikası da ilerici rejimi devirmek amacıyla Suriye'ye çullanacaktı. Gelin görün ki artık «tarih» Akdeniz'de emperyalistlerin ve onların beşinci sınıf maşalığında parsa bekleyen takımının gönlüne göre «tekerrür» etmiyordu. Bir başka deyişle, Akdeniz'de pabuç bir hayli pahalanmıştı. Nitekim Amerika, Vietnam, Ortadoğu, silahsızlanma, Orta Avrupa gibi temel sorunlarda Sovyetlerle kurulan diyalogun çıkmaza girmesini, Lübnan'ın İsviçrecilerine, İsrail'in parsacılarına bahşiş uğruna, feda etmeyi göze alamamıştır. Öte yanda Birleşik Devletlerin bu temkinli tutumunda, Akdeniz'de Sovyet varlığının yarattığı yeni dengenin de rol oynadığı muhakkaktır. Lübnan'la Filistin vatanseverleri arasında varılan anlaşmanın bir başka ilgi çekici yanı da başkan Nasır'ın araplar arası bir meselenin çözümünde -meselenin, ardında sayıları hayli kabarık kurban bırakan bir silahlı çatışma olduğu düşünülürse- ne derece ağırlığı bulunduğunu göstermesidir.

Kahire anlaşmasıy'a Filistinli fedayinlere Lübnan'da üslenme ve geçiş hakkının tanındığı bir sırada İngiltere'nin ağır başlılığı ile tanınan Times Gazetesi'nin İsrail'in, işgali altındaki arap topraklarında yerli halka ettiği eziyetleri dile getiren bir yazısı siyonist çevreleri görülmemiş bir hızla harekete geçirmiş ve bezirgan kuruluşun paralı yada parasız askerleri bütün güçleriyle Times'a şimşekler yağdırmaya girişmişlerdir. Fırtına, Times'in geçen ayın sonlarında İsrail güvenlik kuvvetlerinin Hebron bölgesinde bulunan Halhul köyünde 18 evin dinamitlendiğiyle ilgili resmi bildirisi üzerine olay yerine gönderdiği özel muhabiri Patrick Brogan'ın olayı anlatan yazısını yayınlamasından çıkmıştır. Brogan'ın suçu, yerinde yaptığı incelemelerden sonra İsrail güvenlik kuvvetlerinin resmi bildiride açıkladıkları gibi, Ürdün'ün Şeria'nın batısında bulunan Halhul köyünde sadece 18 evi değil, bütün köyü dinamitlediklerini ve İsrail kuvvetlerinin bunu köy halkını bir fedayini, pasif de olsa, korudukları gerekçesiyle «misilleme» amacıyla yaptıklarını yazmış olmaktır. Bir süre sonra ünlü gazetenin dış politika servisi şefi Hodgkin de bu günaha katılmakta geçikmedi. Hodgkin 30 yıldır tanıdığı bu bölgedeki izlenimlerini anlatırken, İsrail'in işgal ettiği yerlerdeki tutumunu son derece umut kırıcı olarak vasıflandırıyordu. Hodgkin Halhul'dan önce de İsrail birliklerinin güvenlik nedeniyle ve sadece şüphe üzerine, 7500 evi dinamitlediklerini de ekliyordu yazısına.

İşgal altındaki topraklarda yaygın kanaat -ki bu sadece arapları kapsamıyordu- herkesin fedayin olduğu yada fedayinlere yardım ettiği idi. Bunlar yakalanıp çeşitli işkencelere maruz bırakılıyordu.

«Arap köylerinin İsrail halkı ve ordusu tarafından, bugün yeni bir diyaspora haline getirilerek işkenceye maruz bırakılması trajiktir.» diye bitiriyordu yazısını Hodgkin.

İşte Times'in siyonist hizmetkarlarını ayağa kaldıran günahı buydu, yani İsrail'in defalarca Birleşmiş Milletlerce tesbit edilip kınanan ve herkesçe bilinen marifetlerinin açıklanması! Evet herkesin bildiği, ama bizim Türkiye'mizin insanlarına layıkıyla anlatılmayan gerçekler...

İşgal altındaki arap topraklarını yahudileştirmek çabaları, evlerin sistematik dinamitlenmesi, nazilerle yarışan azgın bir ırkçılığın uygulanarak arap halklarının yerinden yurdundan sökülüp atılarak onların yerine yahudilerin yerleştirilmesi, nazilerle yarışan işkenceler v.s. v.s... Sonra bunları dünya kamuoyuna açıklayanları ırkçılıkla suçlamak, kiralık basınlarını, kiralık politikacılarını bu iğrenç işkenceye başkaldıranlara sövdürmek yüzsüzlüğü. Son seçimlerde sağcıların biraz ağır basmasını İsrail politikasının sertleşeceği şeklinde yorumlayan şaşkınlara daha sert bir politikanın ne olduğunu sormak lazımdır. Kendi ırkları dışındakilere bunca işkenceyi reva gören bir ülkede demokrasinin işi ne? Bugün, sağın soldan ne farkı var İsrail'de? Akıl yolunu işaret etmek kimin haddine, ırkçı, iliklerine dek militarist bir düzenin hakim olduğu bir ülkede?

Hüseyin BAŞ

Devrim İçin Hareket Tiyatrosu'nda İşçilerin sınıf sorunlarını ele alıp yansıtmak esastır.

Devrim İçin Hareket Tıyatrosu,nun devrimci slogan

"Sanatımız Ancak Devrimci Sınıflar İçindir"

Osman S. AROLAT

BUGÜN geri bıraktırılmış ülkelerde sanatın hangi toplumsal sınıflara yöneleceği sorusu cevap bulamamıştır. Bu nedenle, küçük burjuvaların kendi bakış açılarından kalkınarak ortaya koydukları yapıtlar kendi portreleri olmaktan öte gidememektedir. Halkın en geniş kesimi işçi ve köylü devrimci sınıflarına bir şeyler vermek başarılamamaktadır. Sanat adına egemen sınıfların toplum yapısı insan kafasında yansıtılmaya çalışılmakta, ürünler bu yansımanın uzantıları olmaktadır. Oysa halkın yaşamı sanatın yaratıcı tek kaynağıdır. Bunun adına yapılan bütün çalışmalar tutarlı bir köke, geçerli bir öze ulaşır. Bundan kaynaklanan sanatçılar, kalıcı, sürekli, devrimci sanatı başaracaklardır.

Türkiye'de tiyatro alanında genç bir atılım bir yılı aşkın bir süredir işçi ve köylü kitleleriyle birlikte bir soluklanmayı amaçlamış olarak sürmektedir. Bu nedenden Devrim İçin Hareket Tiyatrosu'nun sürdürdüğü deney önem kazanmakta, bir anlamda buna yönelimi amaçlamış sanatçılara örnek olmaktadır.

DİHT üyeleriyle yaptığımız bir konuşmayı sunuyoruz.

● Devrim İçin Hareket Tiyatrosu bir anlamda yeni özgürlük döneminin getirdiği sınıfsal hareketlerin sanatın bir bölümünde yansıması mıdır?

— İnsanlık dünyaya adımını atar atmaz, yaşamaya bağlar bağlamaz çeşitli araçlar kullandı. Bu araçların en önemlilerinden biri de sanattı. İnsanlar acılarını, duygularını, sevinçlerini kısacası yaşamlarının bölümlerini sanatlarıyla anlatmaya çalışırlar. Kendi yaşamlarına özgü anlatımlar bulurlar. Yani her toplumun, toplumun her kesiminin kısacası her sınıfın kendine yaraşır bir sanatı olur. Bu açıdan bakıldığında bir sınıfın sanatı kendi devrim döneminde devrimi tamamlamaya yönelen araçtır. Geri bıraktırılmış toplumda işçi sınıfının sanatı, geri bıraktırma bağlarını kırmaya ve sosyalist toplumu kurmaya yöneliktir. Yaptıklarımız açısından konu ele alınırsa devrim hareketi içerisinde miting, yürüyüş, grev nasıl bir yürüyüşse, bizimki de öyle bir yürüyüştür. Yalnız kesinlikle yeni özgürlük döneminin açık eyleme dönüştürdüğü işçi sınıfının devrimci hareketininden kaynaklanan bir yürüyüştür. Biz, devrimin işçi ve köylü sınıfların öncülüğünde başarılacağını biliyoruz ve sanatımız aracılığıyla buna yardım ediyoruz.

● Günümüzde Türkiye'de sanatın görevi bu sözünü ettiğiniz devrimci işlev midir?

— Türkiye'de devrimci sanatın görevi devrimi yapacak sınıflara yani sömürülen sınıflara, devrimi gerçekleştirecek sınıflar olduğunu sezdirmek yada anlatmaktır. Sanat yoluyla devrimci bir birikim vermektir. Doğal olarak bizim görevimiz de bu birikimi sağlamaktır. Bu açıdan en iyi tiyatro, insanca yaşamayana, sömürülene, insan olduğunu kendi sınıfı için savaşması gerektiğini düşündürendir.

● Bu noktadan hareket edersek, bugün kentlerde salonlarda yapılan tiyatro, burjuvanın kendi çirkin portresi midir?

— Evet, tiyatro adına yapılan şey, egemen sınıflar adına yapılmaktadır. Devrimci atılımdan yoksun, bir anlamda yaşamıyan insanın sanatı yapılmaktadır. Bu bakımdan ölüdür. Ayrıca sunulan bu burjuva portresi Türkiye insanının portresiymiş gibi sunulmaktadır. Hattâ bu arada bazen devrimci özü de kendi piyasa alanları içerisine alıp yozlaştırmaktadırlar.

● Bu noktada sizin yaptığınız, tiyatroyu küçük burjuva bakış açısından koparmak mıdır?

— Biz ona çalışıyoruz. Sanatımızın ana kaynağını işçi ve köylü sınıflarına yani devrimcilere dayamak istiyoruz. Bizim için bu noktada iki gerçek var. Bu gerçekler bir anlamda bizim kaynaklanma alanlarımız. Biri devrimci birikimimiz, diğeri ve asıl kaynağımız da oyunlarımızı sunduğumuz insanların yaşamı. Önü, sonu, evveliyatı, bugünü, yarını... Fabrikası, göçtüğü yer, Türkiye insanının devrimci atılımı içerisindeki her şeyi.

● Bunu yaparken seyircinizle birlikte bir soluk almayı nasıl başarıyorsunuz?

— Biz oyunu kurmaya başladığımız anda birlikte soluk al-

YAPILMASI GEREKEN NEDİR?
— Devrimci sınıflar gerçeğini kavramak —

maya başlıyoruz. Bu bizde ideolojisini taşıdığımız devrimci sınıflar adına yeni bir birikim doğuruyor. Oyun oynadığımız zaman da bu birikim hayat buluyor. Daha sonra da oyun sunduğumuz fabrikalarda grevin, işgalin yaşanılması bıraktığımız iz oluyor. Böylece karşılıklı bir diyalektik bağ kuruluyor, seyircimiz bizi biz seyircimizi bir yerlere götürüyoruz.

● **Bu giderek devrimci sınıflarda kendi sanatçılarını doğurmasına sebep olacak mıdır?**

— Kesinlikle olacaktır. Bunun ilk öncüleri bu dönemde bize katılmak istiyen işçiler olacak ortaya çıkmaktadır. Yalnız, gelişme işçi sınıfının devrimci bilinci, politik ağırlığa dönüştükçe güçlenecektir. Ve kendi iktidarını kurduğu dönemde gerçek ürünlerini verecektir.

● **O zaman sizin bu dönemde karşılaştığınız zorluk çoğalan haraket tiyatroları yaratabilmek midir?**

— Biz, başlangıçta bu kadar umutlu değildik. Çünkü bu toplumun rezil ekonomik şartlarını kırmada başarımızın ne olacağını kestiremiyorduk. Giderek deneyimizle elde ettiğimiz motifler bizi geliştirdi. Şimdi yirmi kişi yirmi yere dağılıp Hareket tiyatroları kurmaya kalksa bu iş yarım yamalak olur, yada başarılı olacağı hakkında hiçbirimiz kesin birşey söyliyemeyiz. Ve tiyatrolar kurmak için dağılmak yolunu yordamını belirlemiş yanlışlarıyla da olsa yürüyen DİHT'i baltalamak olmaz mı bir yerde. Örneğin DİHT'in kurucu üyelerinin hepsi şimdi gene tiyatrolar. Ve kurdukları tiyatroyu nasıl daha sağlam bir yere oturturuz çabası içindeler. Bu işi küçük burjuva heveskarlığı, ya da çalkantıları içinde eritmek istemiyorlar. Bütün kurucular ve sonra gelen arkadaşlar daha tutarlı, daha bilgili bir düzeye geldik. Bu gelişme bizi sağlam bir yere oturtmaktadır. Yaşadığımız dönemde kendi içimizden yeni haraket tiyatroları kurmak bizim gücümüzü bölücü bir olay olacaktır.

● **Bu noktada kuşkularınız nelerdir?**

— Aslında Türkiye'de birçok devrimci eylem yanlış yerde. Her ne kadar yanlışlar da olsa bizim eylemimiz tutarlı çizgide yürümektedir. BUNUN KARŞISINDA BAZI ÇEVRELER BİZİM EYLEMİMİZİ DE PİÇ ETME İSTEĞİNİ TAŞIMAKTADIRLAR. VE BUNUN İÇİN AYNI EYLEM BİÇİMİNİ KULLANIR GÖRÜNEREK, HATTÂ OYUNLARIMIZIN ADINI KULLANARAK BUNU YAPMAK İSTİYECEKLERDİR.

● **Biçim olarak yaptığınız eylemin kökü nelerdir, kuşkularınız var mıdır?**

— Her politika kendi sanatsal biçimini de yaratır. Kimi insanlar salt epik tiyatroyu devrimci tiyatro olarak bulmaktadırlar. Ülkemizde bu dönemde böyle birşey tek başına etken değildir. Yaşadığımız dönemde tiyatroyu devrimci sınıflara sunacaksak yalnız epik tiyatroyla bir şeyler aktaramayız. Henüz düşünme alışkanlığına varmamış bir kitleye özü Brehct'in «İnsan düşünen ve sömürülmeyen yaratıktır» tanımı olan epik tiyatro anlayışıyla ulaşamayız. Oynadığımız yerin yapısına göre kendi birikimimizi yok etmeden tavır almalıyız. Eylemin sokağa dönüştüğü alanlarda sanatın biçimi de ona uygun olmalıdır. Sokakta insan yürümekte, bağırmakta, elinde bir şey taşımaktadır. Onun sanatı da artık o yapıya dönüşmeli, sokaktaki araçlardan yararlanmalıdır.

● **Sizi aksatıcı tutumlar neler olabilir?**

— Aslında bütün burjuva şartlanmışlığı içindekiler, bizim sanatımıza karşı tutumda olabilirler. Bu onların başka bir politik düşünceyle şartlanmasından doğan bir karşıtlıktır. Buna karşı gücümüzse geniş işçi ve köylü kitleleriyle kurduğumuz tutarlı diyalogtur. Bizim diyalog kurduğumuz sınıf içinde anlatımımızın yaygınlaşması sanatımızı belirlemektedir. Ve böylece köksüz bir estetiğe düşmekten de alıkoyulmaktadır. Şuna inanıyoruz ki işçi köylü sınıflarıyla sıkı bir bağı olmayan sanat devrimci sanat olamaz. Sanatın işçi, köylü sınıflarındaki yaygınlığı doğal olarak sanatın düzeyini de yükseltecektir. Bir odada önce sanatsal biçimi bulup sonra buna devrimci bir öz yerleştirmeye çalışmak yanlış ürünler verecektir. Bu ülkemiz sanatçılarının hastalıklarından biridir. Meyhanelerde, odalarda, sömürülen yığınlarla ilişki kurmadan, onlar adına yüksek ahkâmlar kesme hastalığı. Tipik bir burjuva tavrı.

● **Oyunlarınız nasıl çıkıyor?**

— Bir Türkünün birlikte söylenmesi gibi. Her seyirciye göre bir oyun çıkıyor desek yanlış olmaz. Çatı diyoruz, oyunun çatısını çıkarıyoruz önce. Temelde söyliyeceğimiz söz bellidir. Ama bunun hangi sorunun aracılığı ile söyliyeceğiz. Nerede? Kime? Bunları belirleriz. Sonra gelsin araştırmalar. Oynayacağımız seyirci ne diyor bu konuda? Bilimsel veriler nelerdir? Ya da oynayacağımız yerde bu konuyla ilgili bölgesel bir olay mı var? Hadi hep birlikte oyuna; güldürü öğeleri, şiirsel duyarlık, halk motifleri, geleneksel biçim, koro, çağrı, türkü, masklar, kışkırtma, uyarıcılık ve çocuklar. İşte oyun. Çıkmıştır ortaya. Artık herşeyiyle nerede oynarsak oranın oyunudur, koparılmaz köküyle. Korkmayız gayrı ,insan kendine karşı kor mu?

● **Seyircileriniz kimler?**

— İşçiler, seyyar satıcılar, hamallar, köylüler, öğrenciler ve çocuklar. Hele çocuklar. Seyirciyi, seyirci olmaktan çıkarmak en önemlisi. O korkunç şartlanmışlığıyla, olaylara, kendi durumuna seyirci kalmaktan koparmak, seyircilikten çıkarmak. Türk filmlerine, foto - romanlara, klasik tiyatroya ya da hiç tiyatro seyretmemeye alışkın olmayı yıkmak

● **Sokak oyunlarınız nasıl oluyor?**

— Selam ve davul sesiyle başlıyor sokak oyunlarımız. Bizim ülkemizde bu iki şeye de gelmeyen olmaz. Bir düğün sanki. Söyleyecek sözü olan, hep birlikte sokağın köşesinde oynanan bir düğün. Kimse karşı koyamaz size. Eğer onlara aykırı bir durumun içinde değilseniz. Zaten artık o sokaktan, o çevreden bir parça gibisiniz. Oyununuz biter, çocuklar ve «güle güle, tekrar gelin» sesleri arasında ayrılırsınız. (Siz gittikten sonra polis gelmiştir belki)

● **Oyununuz sonunda eyleme dönüşüyor mu?**

Oyunun oynandığı an, oyuncuların ve seyircinin birlikte yaptıkları bir eylemdir zaten. **Bir boşalım tiyatrosu değil yapmak istediğimiz.** Ucu bilinmeyen bir zamanda ortaya çıkacak birikim tiyatrosu.

● **Baskılarla aranız nasıl?**

Birkaç mahkememiz, tutuklanmamız var. Olmadığı gün yaptığımız işten kuşkuya düşeriz.

● **Oyun yerleriniz?**

Tiyatromuz ikinci yılına girdi. Şimdiye kadar ikiyüz elli beş oyun verdik. Sokakta, amele pazarında, hanlarda, sendika salonlarında, grevler de, işgallerde, köylerde, kahvelerde, kapalı salonlarda, TÖS'te oynadık. **Kırk dört bin kişi** olmuş seyircimiz.

● **Kadronuz kaç kişi?**

Değişiyor sık sık. Ama her zaman oyun oynayabilecek onbeş kişimiz var.

● **Kazanç durumunuz nasıl?**

TÖS salonunda oynarken, iki buçuk lira alıyorduk. Yürütemedik. Kimi zaman, devrimci sendikalardan, öğrütlerden oyun oynadıkta para alıyoruz. Başkaca bir gelirimiz yok.

Enternasyonal yazarını, Lenin anlatıyor

Uyan esirler dünyası
Uyan artık uykudan uyan

Proleterya'nın ünlü şarkısı Enternasyonal'in Fransız işçi yazarı Eugene Pottier'in ölümünden bugüne dek 25 sene geçti. (1912).*

Entarnasyonal, tüm Avrupa ile bazı diğer dillere çevrilmiştir. Hangi ülkeden olursa olsun, bilinçli bir işçi, dillerini bilmediği insanlar arasında yaşamaya zorunlu olsa da, her zaman Enternasyonal'in yardımıyla yeni dostlar, arkadaşlar bulmayı bilecektir.

Tüm ülkeler işçileri, kavgada öncüleri olan işçi şairin şarkısını teslim alıp, tüm proleterlerin evrensel marşı yaptılar.

Şimdi, tüm ülkeler işçileri Eugene Pottier'in anısını saygıyla anıyorlar. Bütün yaşantısı boyunca sefaleti yakından tatmış olan Enternasyonal'in yazarının, karısı ile kızı bugün (1912) Potteir'in canlı simgeleri gibi yaşamaktadırlar.

Eugene Pottier 4 Ekim 1816'da Paris'te doğdu. «Yaşasın Özgürlük» adlı ilk şarkısı yayınladığında henüz 14 yaşındaydı. 1848'de işçilerin burjuvaziye karşı ayaklandıkları büyük kavgada barikatlarda savaştı.

Fakir bir ailenin oğlu olarak doğan Pottier'yi fakirlik, bütün yaşantısı boyunca yalnız bırakmadı. Proleter olan Pottier, önceleri paketleme işinde, sonraları kumaş üzerine şekil çizerek ekmeğini kazandı.

1840'dan itibaren, Fransa'daki hayatı etkileyen tüm büyük olayların yankısı oldu. Kavga türküleri en az bilinçlenmiş işçileri uyandırıyor, işçileri BİRLİK'e çağırıyor, burjuvazi ile Fransız iktidarlarını çamura buluyordu.

1817'de Büyük Paris Komün'ü sırasında Pottier, 3600 oy'un 3352'sini alarak göreve seçildi. İlk PROLETER İKTİDARI olan Komün'ünün tüm eylemlerine katıldı.

Komün'ün düşüşü Pottier'i önce İngiltere'ye, sonra da Amerika'ya kaçmaya mecbur etti. Ünlü «Enternasyonal»ini 1871'in Haziran'ında, yani hemen Kanlı Mayıs Bozgunu'nun arkasından yayınladı.

Komün başarıya ulaşamadı... Ama, sonsuza dek yaşayacak olan Pottier'in Enternasyonal'i bir ateş bulutu gibi tüm evrene yayıldı, yayılmakta devam ediyor.

1876'da sürgünde bulunan Pottier yeni bir şiir yazdı: «Amerikan işçilerinden Fransız işçilerine». Şiiri de, kapitalizmin boyunduruğunda ezilen işçiler sefaletlerini, forsa yerine konmalarını, nesnesi oldukları sömürüyü ve davalarında son zafere ulaşacaklarındaki sarsılmaz inançlarını betimliyordu.

Pottier, Komün'den ancak 9 sene sonra Fransa'ya dönebildi. Hemen İşçi Partisi'ne üye oldu. Tüm şiirlerinin ilk baskısı 1884'de, «Devrim Şarkıları» adlı ikinci baskısı da 1887'de çıktı.

İşçi şairin diğer yapıtları ancak ölümünden sonra görüldü.

8 Kasım 1887'de Paris'li işçiler, Komün yiğitlerinin gönülü bulunduğu Père Lachaise mezarlığına götürüyorlardı Eugene Pottier'in cenazesini... Kızıl bayrağı yırtmak isteyen polis, çatışmaya sebep oldu. Binlerce kişilik bir kalabalık cenaze alayına Pottier'nin iyice damgasını bastı. Her taraftan «Yaşasın Pottier!» haykırışları yükseliyordu.

Pottier sefaletin göbeğinde ölmüştü. Ama giderken de, yok edilemiyecek bir yapıt bırakıyordu: «Şarkılarla Propagandada»yı başaran en yüce kişilerden biriydi Pottier İlk yapıtını duyurduğu zaman, sosyalist işçiler yüze bile varmıyordu. Bugün ise milyonlarca proleter, Eugene Pottier'in tarihsel şarkısını tanıyorlar ve yayıyorlar...

---

* 8 Kasım 1969, Pottier'in 82. ölüm yıldönümüdür.

Lenin'den Çeviren
Hüsnü DİLLİ

Yeni kabineden ötürü Demirel'e övgüler ve saldırılar

BAŞBAKAN Süleyman Demirel'in Bilgiç'çileri tamamen tasfiye ederek sadece Yeminli'lerden kurduğu yeni kabine, basında âdeta şok etkisi *yapmış*, bu tercihi, solcu tamamen yazarlar da dahil bütün basın alkışlarken, mukaddesatçı basın yeni kabineye ağır eleştiriler yönelterek Demirel'i masonlarla işbirliği yapmakla suçlamıştır.

Hürriyet Gazetesi, **«Demirel'in Cesur Tutumu»** başlıklı yazısında Başbakan'ı alkışlayarak şöyle demiştir: **«Demirel'in bu tutumu, son derece cesur bir adım sayılmalıdır. Çünkü Demirel, böylece, kabinesini bir iç koalisyona muhtaç olmadan ayakta tutabileceğine olan inancını ortaya koymaktadır. Demirel'in yeni kabinesinin, eskisine kıyasla göz doldurucu olduğu, ilk bakışta edinilen intibadır. Yeni Demirel kabinesi eğer, hürriyetleri kısmaya kalkışmadan, rejimi çığırından saptırmadan AP'nin seçim beyannamesinde vaadedilenlerin makul bir kısmını gerçekleştirebilirse, masum vatandaşa karşı görevini yapmış olacaktır.»**

Yeminliler'in sözcüsü durumunda bulunan Son Havadis Gazetesi'nde Abdullah Uraz, yeni kabineyi alkışlarken geçen kabinede yeralmış bulunan Bilgiç'çileri teşkilata jurnallemeyi de ihmal etmemiştir: **«Geçen dört yılda şikayet edilmedik ve görmediğimiz hiçbirşey kalmadı. Bakanlar Kurulu toplantısından 15 dakika sonra bütün konuşulanlar maalesef gazete bürolarına ulaştırılmıştır. En gizli sırlar, maalesef, bakanlarımız tarafından bazı gazetelere ulaştırılmıştır. Bakanlarımız gibi, sayın bakan hanımlarının da her hareket ve konuşmalarında, eşleri gibi hassas hareket edeceklerinden şüphe yoktur. Halk, çok ufak hususlara dikkat eder. Yanlış hareketler, eşlerini yaralar. Devlet adamlarına bu hususları hatırlatmak cidden çok ağır bir iştir ama, bunları geçen dört yıl zarfında gördüğümüz için sıkılarak ifade ediyoruz.»**

Milliyet Gazetesi'nde Abdi İpekçi'nin Demirel kabinesi hakkındaki ilk izlenimi de, bazı ihtirazi kayıtlara rağmen, olumludur: **«Demirel'in kabinesinde yaptığı tasfiye yahut *değişiklik*, Yeminli'lerle birlikte parti dışındaki bazı çevreleri de memnun edecek niteliktedir. Zira şimdi hükümet dışında bırakılan bakanların bazıları, daha *ilk gününden beri icraatları* ve davranışları ile tenkitler, tepkiler, şimşekler çekmiş kişilerdir. Bu bakımdan Demirel, onları hükümetten uzaklaştırmakla, yıllardır yapılan tenkitleri ve değişiklik isteklerini tatmin etmektedir. Ama bu, operasyonun başarısı için peşin bir garanti sayılmaz. Kabineye yeni girenler arasında ümit ve güven verenler bulunmakla birlikte, önemli bir bölümü, kamuoyu için meçhul kişilerdir. Bazıları ise şüphe ve tereddüt duyguları ile karşılanmaktadır. Dolayısıyla değişikliğin ne derece isabetli olduğuna karar verebilmek için şimdilik bekleyip görmekten başka çare yoktur.»**

Dünya Gazetesi'nde Falih Rıfkı Atay, yeni kabineyi bir dönüm noktası olarak niteleyerek *şöyle demektedir:* **«Sonunda AP sağcıları yenilmişlerdir. Bu defaki hükümet daha mütecanistir. Türkiye kalkınan bir ülke... Ya garbe, ya Arap'a dönecek. Teknoloji çağındayız. Toplumları masalla avutmak ihtimali yoktur. Türkiye'nin ekonomik ve sosyal bir çok meselesi var. Bunlar batı kafası ile çözülebilir. Tanzimat'tan beri batı yolunu tam tutmamış olmaktan bir asır zaman kaybettik. Battık... Şaka değil, battık. Yeni hükümete iyi şanslar dileriz.»**

Akşam Gazetesi ise başyazısında, yeni Demirel Hükümeti'ni alkışlamakta, AP organlarından da ileri giderek şunları yazmaktadır: **«Açıklanan yeni hükümetin ilk nazardaki görünüşü, umut verici, genç ve dinamiktir. Partisinin en güçlü adamı olarak sayın başbakan, bu kere, parti için denge hesaplarından kaçınmayı bilmiş, başarılı bir ekip çalışması yürütecek bir kadroyu kurmuştur. Demirel'in bu yeni kabinesinin bir özelliği de, öteden beri en çok itham edildiği, «aşırı sağa taviz veriyor» damgasından bir silkinişte kurtulmayı bilmek olmuştur. Büyük bir realizmle hareket eden sayın Demirel yeni bakanları seçerken de, bunların kişiliklerini ve çaplarını iyice tartmıştır. Bilgiç'çiler diye adlandırılan eski bakanlara gelince, bunlar, bugün artık açıkça söylemek gerekir ki, şahsi icraat ve hırslarıyla çok kere AP *iktidarını bile müşkül duruma* düşürmüş bakanlardı. Demirel'i, yeni hükümetinin gelecekteki icraatı konusundaki mülahazat hanesini açık bırakmak şartıyla kutlamak ve muhalefet saflarında *dahi olsak, bu hükümetin* Türkiye Cumhuriyeti'nin hükümeti olarak çalışma ve başarılarına yardımcı olmak hepimizin görevidir.»**

Aynı gazetede Çetin Altan da, Demirel Hükümeti'ni alkışlamaktan geri kalmamıştır: **«Demirel bu sefer iyi azizlik etti. AP'nin içinde sözünü, sohbetini bilir, aklı başında, teknik bilgisi yeterli, çeşitli tecrübelerden geçmiş birkaç medeni arkadaş vardı, onların da hepsini kabineye aldı. Maliye Bakanı Erez, Ahmet Dallı, İsmet Sezgin, Turhan Bilgin... Bunların hiçbirine aklına ne zaman esip de çatsan, daima haklı çıkacağın alaylı ve hicivli bir saldırıya geçemezsin. Haklı ve ciddi tenkitlerden derhal yara alacak ölçüde kendilerine karşı sorumlulukları olan, kendi alanlarında isim yapmış kişlerdir. Demirel bir yığın sokak politikacısı arasında gerçekten ayrıcalıkları olan kişileri de tek tek seçmekle doğrusu beklenmedik bir azizlik yapmıştır. Bu, itiraf etmeli ki, iyi puanlardır.»**

Bu methiyelere karşılık, mukaddesatçı cephenin organı Bugün Gazetesi, **«cumhuriyet tarihinin en garip kabinesi»** olarak nitelediği hükümeti şiddetle eleştirerek, **«Hükümet halktan ve AP fikriyatından kopmuş bir takım kimselere teslim edildi»** manşetini atmıştır. Bugün'ün eleştirileri şöyledir: **«Demirel, partisinin temel fikir ve prensiplerini temsil eden milliyetçi - mukaddesatçı bir grubu hükümet dışı bırakmış ve tamamen Yeminlilerle kendisinin her teklifine EVET diyecek isimlerden bir kabine kurmuştur. Bakanların büyük kısmı hem parti içinde, hem de AP teşkilatında hiç tanınmayan isimlerdir. Milliyetçi - mukaddesatçı şahısları meclise gönderen bazı büyük şehirlerden hiç kimseyi kabineye al*mamıştır. AP Meclis grubu için*de en az yüz kişilik bir ekibin parti genel başkanı tarafından bir kalemde saf dışı bırakılması hiçbir şekilde izah edilememektedir. Demirel'in bu hareketi, *milyonlarca* AP'li seçmene karşı da girişilmiş bir hareket olarak tefsir edilmektedir.»**

Bugün, ertesi gün de, **«Solcu ve Mason basın yeni kabineye alkış tutuyor»** başlığı altında şunları yazmıştır: **«Dünkü İstanbul gazetelerinde solcu ve mason gruba mensup olanlarının yeni kabineyi alkışladıkları ve Demirel'den sitayişle bahsettikleri gözden kaçmamıştır.»**

Bira yoluna gitti Niyazi!

Yabancı sermaye bira fabrikalarında çalışan bedbaht Türk işçilerinden biri, iş esnasında, fabrikanın muazzam arpa kaynatma kazanlarından birine düşerek feci şekilde yanar haşlanır, boğulur ve ölür. (Yabancı sermaye taraftarı ilericilere göre bu işçimiz «bira şehidi» olmuştur.)

Zavallı Niyazi! Bira yoluna gitti.

Zavallı biracılar! İnsan haşlaması suyuyla yapılan biraları içtiler!

Zavallı Türkiye!.. Yabancı sermaye birasıyla kalkınabilmek için bir şehid (!) daha verdi.

Vatan arpa suyu ile kalkınacak; millet mesut ve müreffeh olacakmış!

Hem de yabancı sermayeye yaptırılan bira fabrikaları ile...

Bu vatan, bu millet, bu sermaye, bu fabrikalar, bu arpalar, bu biralar hep sizin.

Küp gibi, dut gibi, zilzurna için...

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün . 6.11.1969)

Vakur ve ciddi bakan olmak!

Eskiden beri Nedim'in hasettiği tarz ve tavır, yani yerine yakışır olmak, devlet adamlarında mühimdi. Sultan Reşat, Halit Ziya Bey'i kendisine başkâtip yapmıştı. Saraya gidip vazifesine başlamadan önce Halit Ziya evinde oturup sakal koyverdi. Sakal eskiler için vakar ve ciddiyet ifadesidir.

Yeni bakanlarımızdan bunu isteyemeyiz. Eskilerin sakalı şimdiki gençlerin eline geçmiştir... Yalnız ben şahsen yeni bakanlarımızdan, izin verirlerse, bir şey rica edeceğim:

Ne olur, lütfen sayın bakanlarımız resmi bir törenle Atatürk'ün Anıt Kabri'ni ziyaret ettikleri zaman, sayın İnönü'nün teşvikine kapılarak, Turan Emeksiz'in mezarına da çelenk koyup saygı duruşu yapmasınlar. Korkuyorum, bu siyasi zaafımızı gösterirsek, bunun hesabını 1973 seçimlerinde güç, ama çok güç veririz.

ORHAN SEYFİ ORHON
(S. Havadis . 3.11.1969)

haftanın karikatürü

AKŞAM GAZETESİ
Ramazandan itibaren okuyucularına hergün
TANRI BUYRUĞU
KUR AN-I KERİM
HEDİYE
DİYOR
Bu, AKŞAM'ın İslâm kültürüne bir hediyesidir
ARAPÇA ASLI METİN VE TÜRKÇE MEALİ BİRARADA

MESULLERİ İKAZ EDİYORUZ
11 ay dine sövenler
Ramazanda din ticareti yapıyor
Kur'anımız yerde mi sürünecek?

(Bâbıâlide Sabah . 5.11.1969)

PARDESÜ TİCARETİNDEN DİN TİCARETİNE...

Sendikacıya bak, hizaya gel!

Benim üç çeyrek asırlık müşahadelerime göre, bu düzensizlik, elin lokmasını saymakla, ve fakire, halliyi yoksulluğu sebebi göstermekle elde edilmez. Bu bizim içtimai bünyemize, dini ve milli geleneklerimize uymaz. Sonu mutlaka sürtüşmeye, hiddet ve şiddete varır. Memleketi, milleti zayıf düşürür. Ufunetler birike birike ihtilal tomurcukları doğar. 27 Mayıs'tan beri birkaç tanesi patlamış olan bu tomurcukların Türkiye için faydalı ve hayırlı olduğu kanaatinde değilim. Çünkü bunlardan tutmuş, tutmamış tam onikisine şahsen şahit olmuşumdur. Civarımızda yapılmış daha klasik ve planlı ihtilallerin de aldıkları *neticelerin bol keseden vaad edilen* ve *beklenenlere asla yanaşmamış birer* zoraki ve sesiz saadet rejiminden ileri gidememiş olduğunu herkesle beraber görmüşümdür. Ben, bizim bu derekeye düşmemizi istemem. Onun için bu metodu beğenmediğimi söyledim... Üst tarafının, yani Türkiye halkının insanca yaşaması için adil bir servet dağılışına hakkı olduğuna can ü gönülden inanıyorum. Ben de bu adaletten felah bekleyen sendikacılardanım.

BURHAN FELEK
(Milliyet . 5.11.1969)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdürü: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare Yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/11 İSTANBUL ● Tel.: 27 81 09 ● P. K. 934 — Sirkeci - İSTANBUL ● Dizgi ve Tertip: ES İN MATBAASI ● Baskı: VATAN MATBAASI
● Taşra Dağıtımı: HÜRRİYET DAĞITIM A. Ş. — Cağaloğlu - İstanbul, Tel.: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 64 - İSTANBUL, Tel.: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 44 Lira, Altı Aylık 22 Lira, Üç Aylık 11 Lira ● İlan: Santimi 25 Lira; Yayın ilanları yüzde 50 indirimlidir ● Tam sayfa yayın ilanları 1500, yarım sayfa 800 Lira'dır ● Küçük yayın ilanları kelimesi 75 Kuruş'tan kabul edilmektedir